

İMRANLI'NIN KÜLTÜR HAZİNESİ

Çınarlardan Asırlık Hikayeler

Maniler – Türküler – Oyunlar

ESERLER ÖMÜRDEN UZUNDUR...

Mayıs 2020, İmranlı

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	6
İMRANLI İLÇESİ TARİHİ.....	7
İLÇEMİZİN GENEL TANITIMI	8
İMRANLI'NIN COĞRAFİ YAPISI.....	9
İMRANLI'NIN EĞİTİM VE KÜLTÜR YAPISI.....	10
İMRANLI'NIN EKONOMİK DURUMU.....	11
SOSYAL YAPI	11
ANIT MEZARLAR	12
EFSANELER	13
BEDDUALAR-DUALAR	14
BEDDUALAR	14
DUALAR.....	16
DEYİMLER VE ATASÖZLERİ	17
DEYİMLER.....	17
ATASÖZLERİ.....	19
AĞITLAR	21
HALK OYUNLARI	23
ÇOCUK OYUNLARI.....	23
YEMEKLER.....	27
MANİLER	28
TÜRKÜLER	32
İMRANLI'DA GELENEK VE GÖRENEKLER.....	42
METİNLER	48
HİKAYELER.....	52
BÖLGEMİZE AİT BİR TÜRKÜNÜN HİKAYESİ (MALEY).....	52
EKLER.....	54
İMRANLI İLÇESİNE AİT BAZI FOTOĞRAFLAR.....	56

N SÖZ

Türk kültürü ve folkloru içinde birçok anane ve geleneğimiz geçmişten geleceğe hayatımıza sirayet etmiştir. Uzun yılların ve tecrübelerin ürünü olan bu kültür bizi biz eden her şeydirdir. Söylediğimiz bir türkü, acılı bir ağıt, neşemizi, zlemimizi, sevgimizi dile getiren bir mani ya da fkemizin dile geldiği bir beddua, kısacası dile dayalı her şey cemiyetimizin ortak malıdır. Her türlü hadise sonucunda aşk, gurbet, zlem, vefa, kıskançlık, öfke, gibi duyguları işleyen bu anonim mahsuller özellikle eskiler arasında çok yaygındır. Her biri çeşitli duyguları terennüm eder. Toplumun birlik ve beraberliğini temin eden unsurlar arasında dil, din, sanat, müzik, oyun, efsane, türkü, ağıt gibi ürünlerin büyük bir ehemmiyeti vardır.

Kültürümüzün en önemli kaynaklarından biri dilimizdir. Türkçe, dünyada en fazla konuşulan dillerden biridir. Türkçe tarihi seyir içinde, coğrafi değişimler ve zamana bağlı olarak ana dile bağlı birçok lehçe, şive ve ağıza sahip olmuştur. Bu da Türkçenin ne kadar zengin ve köklü bir dil olduğunu gösterir. Ülkemizde konuşulan Türkiye Türkçesi her ilde hatta her ilçe ve köyde farklılık gösterir.

Bu alışma Sivas Valimiz Sayın Salih AYHAN'ın himayelerinde başlatılan "300 Fikir 300 Proje" etkinlikleri kapsamında planlanmıştır. Çalışmada İmranlı ilçesi ağzı temel alınmış ve ilçenin uzun yıllardan beri süregelen anonim ürünleri ve gelenekleri derlenmiştir. Çalışmalarımızda özellikle gelenekten ayrılmamış, yerel dil özelliklerini koruyan birinci ağızlardan yardım alınmıştır.

Aylar süren meşakkatli bu çalışmanın hazırlanmasında İmranlı Proje ekibinde yer alan Erkan OVALI, Adem BIÇAK, Batuhan VURAL, Eser YILDIZ ve Fatih YÜCE başta olmak üzere emeği geçen herkese teşekkürlerimi sunar söz konusu eserimizi değerli İmranlı halkına ithaf ederim.

Hasan MEşELİ
Kaymakam

İMRANLI İLÇESİ TARİHİ

İmranlı ve çevresi, tarihsel süreç içerisinde Hitit, Pers, İskender, Roma ve Bizans İmparatorluklarının hakimiyetinde kaldığı bilinmektedir. Yine tarihi kaynaklarda zaman zaman Müslüman Arapların eline geçtiği ve Malazgirt Savaşı sonrasında da Bizanslılar ile yapılan antlaşma gereğince, Kızılırmak yayının dışında kalan yerlerin doğusu ile beraber bu bölgenin Türk idaresi altına girdiği kaydedilmektedir. İmranlı ve çevresinde 1075 yılında Danişmentliler, 1174 yılında Selçuklular, 1243 Köseadağ Savaşı'ndan sonra Moğollar 1340'lı yıllarda Eretna Beyliği, 1381-1398 yılları arasında Kadı Burhaneddin ve daha sonra da Osmanlılar hüküm sürmüştür. Yıllardır farklı kültürlerin kardeşçe bir arada yaşadıkları bir bölge olan İmranlı ilçesinin ilk defa kimler tarafından ve ne zaman kurulduğu bilinmemekle birlikte bölgenin nüfusu 1877- 1878 Osmanlı-Rus Savaşı'yla artmıştır. İmranlı'nın, geçmişinde çok yoğun bir orman dokusuna sahip olduğu bilinmektedir. Devrinin önemli bir yerleşim yeri olan Zara'nın doğusunda kalan bu yörede dikkate değer bir yerleşim yeri bulunmamaktadır. Batılı araştırmacı Sinclair 1372 yılında Zara'nın doğusundaki bugünkü İmranlı civarının aşırı derece ormanlaşmış olduğunu ve belki de bu yüzden çok az sayıda seyyahın Zara'nın doğusunda, şimdiki karayolu istikametinde seyahat ettiğini ileri sürmektedir. İmranlı ve civarında önemli herhangi bir kentin olmaması ve bölgenin aşırı ormanlık olması gibi sebeplerden dolayı 17.yüzyılda yaşamış olan Osmanlı seyyahı Evliya Çelebi dahi Sivas'tan Erzincan'a ve Erzurum'a, Zara ve Suşehri üzerinden seyahat etmiştir. Bu tespit bazı Sivas Salnameleri (yıllık) tarafından da desteklenmektedir. Hicri 1308 (1890-1891) tarihli Sivas Salnamesi'ne göre de Zara kazasının Abaş ve Çit nahiyyelerinde görkemli bir orman bulunmaktadır.

Selçuklu ve beylikler zamanında bölgeye Türkmen, Oğuz, Yörük ve diğer Türk boylarından göçler olmuştur. Kanuni Sultan Süleyman ve Sultan Abdülmecid zamanındaki göçler sebebiyle de fazla nüfusa sahip olmayan bölgenin demografisi yeniden şekillenmiştir. Kanuni zamanındaki göçler hakkında fazla bilgi olmamakla, Sultan Abdülmecid zamanında kuzeyde Kızılırmak'ın çıkış yatağı olan İmranlı bölgesine göçler ve yerleşimler olmuştur. Bu zamanda, bölgenin toprağı verimli, suyu ve havası temiz, ormanları bol idi. 19.yüzyılın son çeyreğinde, 93 Harbi olarak da bilinen 1877-1878 Osmanlı- Rus Savaşı'ndan dolayı Erzurum ve Kars illerinden bölgeye devlet eliyle göçler yaptırılmıştır. Göçmenlerin sayısı çok fazlaydı ve bölgeye gelenlerin büyük bir kısmı devlet tarafından şimdiki İmranlı ilçe merkezinin bulunduğu bölgeye yerleştirilmişlerdir. Bugün İmranlı olan arazi satın alınarak muhacirlerin iskanı sağlanmıştır. 1870 Sivas Salnamesi'nde

271 hanedeki 1378 muhacirin bölgeye yerleştirildiği yer almaktadır. İmranlı'nın yazılı kaynaklarda geçen ilk ismi olan Çit Sahrası bu göçlerden sonra nahiye olmuş ve böylece Çit Bucağı adını almıştır. Yazar Aziz B. Erdeşir Astrabatı Farsça yazılan Bezm-i Rezm adlı kitabının 494. sayfasında Çit'ten şöyle bahsedilmektedir: Kadı Burhaneddin, Kemah Valisi'ni terdip için Çit Sahrası'na indi. Kadı Burhaneddin ve Devleti adlı kitabında Doç. Dr. Yaşar Yücel de 143. sayfada aynı konudan bahsetmektedir. Bu bilgilere göre, yazılı olarak 1340 yılından beri İmranlı ve çevresi Çit olarak bilinmektedir. 1890'da Sultan 2.Abdulhamit döneminde Hamidabad olarak değiştirilen nahiyyenin ismi, Hicri 1321 Sivas Salnamesi'nde de Hamidabad olarak geçmektedir. Bölgeye ikinci göç hareketi 1911-12 yıllarında yaşanmış olup 1911 yılında ise Hamidabad ismi Ümraniye olmuştur. 1 Ocak 1948 tarihinde çıkarılan bir kanunla Ümraniye ilçe statüsüne kavuşmuş ve ismi İmranlı olarak değiştirilmiş. İlçe olduktan sonra normal bir gelişim gösteren ilçenin nüfusu, önceleri artış gösterirken çeşitli sebeplere bağlı olarak son yıllarda azalma göstermiştir. 1990 nüfus sayımında 21.649'a düşen toplam nüfus 2000 yılı nüfus sayımında ise 13.883 olarak tespit edilmiştir. Son TÜİK verilerine göre ilçe nüfusu köylerle 7 bin civarındadır.

İLÇEMİZİN GENEL TANITIMI

İmranlı ilçesi 1 ocak 1948 tarihinde kurulmuştur. Yüz ölçümü 1229 km karedir. İlçe olmadan önceki Çit Bucağı iken daha sonra adı Hamidabad olarak değişmiştir. Bucak olduktan sonra Zara ilçesine bağlanmış ve 1948 yılına kadar Zara ilçesinin bucağı olarak kalmıştır. Bu tarihte çıkarılan bir kanunla ilçe olmuştur.

İmranlı, deniz seviyesinden yüksekliği 1650 m olup doğusunda: Refahiye, batısında Zara, kuzeyinde Suşehri, güneyinde İliç ve Divriği ilçeleri bulunmaktadır. İlçenin doğusunda Türkiye'nin en uzun nehri olan Kızılırmak, Kızıldağ'ın eteklerinden doğmaktadır. Sivas-Erzincan karayolu üzerine kurulmuş olan ilçemiz, şehir merkezine 106 km uzaklıktadır. Halkının geçim kaynağı tarım ve hayvancılıktır.

- İmranlı Mahalleleri
- Çarşıbaşı Mahallesi
- Durucan Mahallesi
- Karatekin Mahallesi
- Karşıyaka Mahallesi
- Kızılırmak Mahallesi
- Vali Tuncel Mahallesi
- Yaylacık Mahallesi
- Yeni Mahalle
- Yenidoğan Mahallesi

İMRANLI'NIN COĞRAFİ YAPISI

Sivas ilinin doğusunda yer alan ilçe, İç Anadolu Bölgesi'nin en doğu ucunu kaplar. İlçe merkezi 38-8 dakika doğu boylamı ile 39-55 dakika kuzey enleminin kesiştiği noktada yer alır. Batısında da Zara kuzeyinde Suşehri, güneyinde Divriği, doğusunda Erzincan iline bağlı Refahiye ve İliç ilçeleriyle çevrilidir. İlçe merkezinin deniz seviyesinden yükseltisi 1650 m. civarındadır. Genel olarak arazi yapısı çok engebeli, eğimli ve yüksek yapıdadır. İlçenin güneyindeki Çengelli Dağı (2650m.), doğusundaki Kızıldağ (2950 m.), kuzeyindeki Lülükbaba (2427 m.) dağları en önemli yükseltilerdir. Jeolojik yapısını tersiyer(3. Jeolojik zaman) oluşmuş olan görsel tortullar oluşturur. Jibsten (Alçı Taşı) oluşan araziye yöre halkı "Pur" ismini vermektedir. Jibs kimyasal erimenin en hızlı olduğu taşlardan biri olduğu için (Karstik Arazi) bol miktarda karstik şekil yer almaktadır. Mağaralar, dolinler, obruklar, obruk gölleri ve daha çeşitli yer şekilleri oluşmuştur. İlçenin bulunduğu düzlük Kızılırmak'ın oluşturduğu alüvyon dolgudan meydana gelmiştir. Arazi genellikle bozkır ve tepelerden oluşmaktadır. Tarıma elverişli alanı 11.447 hektar olup, toplam orman alanı 6.563 hektardır. Eskiden İlçenin büyük bir bölümü ormanlara kaplı iken korunması ve bakımı yapılamadığından bugün orman sahaları yok denecek kadar azalmıştır. İklim şartlarının ağır olması ve rakımın yüksekliği sebebiyle kavak ve söğüt yetişmektedir. Ayrıca azda olsa bazı meyve ağacı türleri yetişmektedir. Toprak verimsiz olup, en fazla arpa, buğday ve yem bitkileri ekimi yapılmaktadır. Kuzey Kelkit oluşu boyunca Erzincan'a uzanan Kuzey Anadolu Fayı (Konela) ve bu fayın tali kollarından Diriği hattındaki oynamalar yer yer depremlere yol açar. Kızıldağ'dan doğan ve Türkiye'nin en uzun ırmağı olan Kızılırmak ilçenin tam ortasından geçer. Irmak üzerinde, ilçenin yaklaşık 4 km. doğusunda İmranlı Barajı bulunmaktadır. İlçenin güneyinde ise Acı su Deresi bulunmaktadır. Acı su Zara İlçesinin civarında Kızılırmak'la buluşur. Jibs'li arazide bulunan acı su, içinde bolca jibs'in ayrışmasıyla ortaya çıkan $CaSO_4$ (Kalsiyum Sülfat) bileşiği taşır. Bu yüzden suları acıdır. İlçenin iklimi sert Karasal iklimdir. Kış mevsiminde sıcaklık ortalaması 0'ın altındadır. Bundan dolayı Kızılırmak kış mevsiminde donar.

İMRANLI'NIN EĞİTİM VE KÜLTÜR YAPISI

İlçe 1948 yılından önce Zara İlçesine bağlı bir bucak merkezi iken; eğitim, ilçe merkezinde 1, köylerde ise 8 olmak üzere toplam 9 ilkokulda yapılmıştır. Eğitim ve öğretimin bu seviyede düşük olması halkı olumsuz yönde etkilemiş ve bu dönemde kültürel faaliyetler zayıf kalmıştır. İlçe olduktan sonra eğitim ve kültür hizmetleri de buna paralel olarak artmıştır. Halen İlçe merkezinde 5, köylerde ise 4 olmak üzere toplam 8 ilköğretim okulu (bir tanesi yatılı ilköğretim Bölge Okulu'dur) bulunmaktadır. İlçede 1 adet lise vardır. Şu anda İlçede Karşıyaka Mahallesi'nde yapılan çok programlı Lise 2007-2008 eğitim öğretim yılının 2. döneminde yeni binasına başladı. İlçe nüfusuna göre yükseköğrenim yapanların sayısı %10'dur. Bu itibarla İlçede Meslek Lisesi ve benzeri okullardan mezunlar arttıkça öğrenim oranı bu nispette yükselecek ve kültür seviyesinde gözle görülür bir artış meydana gelecektir. İlçe merkezinde kurulmuş bulunan Halk Kütüphanesi eğitim ve kültür faaliyetlerinde bulunmaktadır. Bu güne kadar başta Halk Eğitim bünyesinde açılmış bulunan birçok kurs ve konferans sayesinde halkın %92'si okur-yazar duruma gelmiştir. Folklor çalışmaları sadece okulların kendi bünyelerinde yapılmaktadır. Çeşitli bayram kutlama ve anma günlerinde İlçe halkı tarafından folklorumuzdan örnekler sunulmaktadır. Bunun dışında bu amaçla kurulan herhangi bir kuruluş yoktur.

İMRANLI'NIN EKONOMİK DURUMU

İlçemizin yüzölçümü toplamı 1229 km²'dir, toplam orman alanı 6563 hektardır. İlçe yüzölçümünün 1/3' ünü çayır ve meralar oluşturmaktadır. İlçenin dağlık ve engebeli oluşu ekim alanlarını dağıtmıştır. Arazi durumunu oran olarak belirtmek istersek, ovalık arazi %5'ini, yaylalık arazi %20'sini, dağlık arazi %40'ını, dalgalı arazi ise %35' ini kapsamaktadır. Tarıma elverişli arazi miktarı 11.447 hektar olup, daha çok buğday, arpa, çayır ve mera bitkilerinin ekimi yapılmaktadır. İlçe merkezinde ve köylerinde bugüne kadar hakim olan ekonomik uğraşım tarım, hayvancılık ve arıcılıktır. İlçenin yüksek rakımlı; yazları kısa, kışları uzun olması nedeniyle ekonomik hayatta gelişme pek sağlanmamıştır.

SOSYAL YAPI

İlçe merkezindeki konutların tümü betonarme olup kıyıda köşede tek tük toprak damlı yerler mevcuttur. Bunlarda zamanla yıkılarak betonarme ve saç yapılmaktadır. Son yıllarda hızlı gelişme ile birlikte modern evler yapılmaya başlanmıştır. Ancak dışarıdan gelen memurlar konut bulmakta güçlük çekmektedir. Toplu ya da sosyal konutlar yapıldığı takdirde bu ihtiyaç giderilmiş olacaktır. Bununla birlikte köylerimizin çoğunda modern evler yapılmaya başlanmıştır. İlçede mevcut eğlenme yerleri yoktur. Birçok vatandaşın yurt dışında ve İlçe dışında bulunması, İlçe halkının sosyal yaşantısının bazı değişiklikler meydana getirmektedir. Bölgemiz tabii yönünden güzelliği, suyu ve havası ile bir dinlenme yeri niteliğindedir. İlçemizde hiçbir sanayi kuruluşu, fabrika ve buna benzer tesis bulunmamaktadır. İlçe halkının çoğunluğu iş bula bilmek için başka şehirlere ve yurtdışına gitmektedir. Halen yurtdışında çalışan işçi sayımız 4.000 civarındadır. Sosyal aktivite olarak birkaç tiyatro gösterimi yapılmakta, sportif ve diğer etkinlikler sayesinde sosyal yaşantıya canlılık kazandırılmaktadır.

ANIT MEZARLAR

İmranlı'nın geçmişi ve kültürel mirası hakkında bilgi verici bir belgede mezar taşlarıdır. Mezar taşları üzerinde kazınmış olan yazılar ve çizilmiş olan resimler dönemlerine ait oldukça ilginç bilgiler vermektedir. Söz konusu mezar taşlarında yazılı olan resimle yazı arasında bir özellik taşıyan görüntüleri arkeologların yardımıyla çözülmeye çalışılmış. Ancak bu mezarların biçimsel taşların yapılışı Anadolu'nun hiçbir yerinde eşi görülmeyen niteliktedir. Onlar üzerinde yer alan görüntüler oldukça ilginçtir. Taşlar dört basamaklı olup en üst basamakta sanduka yer almaktadır. Örneğin bu mezar taşlarından birinin üzerindeki güzel bir kartal resmi ve onun yanında tabanca resmi varsa, kartal gücü, tabanca ise o gücün kullanım yolunu göstermektedir. Zaten bu mezarlar koçgirinin güçlü ve saygın kişilerine aittir. Üç basamaklı üzerine sanduka koydukları mezarın hemen yan tarafında buğday başağına benzer dörtlü bir motif göze çarpıyor, arkeologlara göre bu da o dönemin temel besin kaynağı ve aynı zamanda da zenginlik kaynağı olan, yani ekonomik gücü göstermektedir. Diğer yandan yine mezarların birinde de gül, çiçek, ibrik ile leğen yer almaktadır. Bu resimlerde de benzer mesaj verilmektedir. İbrik resmiyle suyun berraklığını ve saflığı verilirken çiçek ve gül resimleriyle güzellik mesajları verilmiş olur.

EFSANELER

Taş Kesilen Ejderha/Ejderha Taşı

Rivayete göre henüz on dördünde, ay yüzlü, badem gözlü, saçı belinde bir güzel kız varmış. Görenlerin 'melek mi insan mı' diye düşünecekleri kadar güzel bu kız bir gün pınara su almaya inmiş.

Bu sırada aynı pınara su içmeye gelir. Ejderhayı gören kız çok korkar, ne yapacağını bilemez. Elinden bir şey gelmez, gayriihtiyari dilinden şu beddua dökülür: 'Taş kesilesin emil'

Kızın bedduası tutar ve ejderha birden taş kesiliverir.

Ejderha görünümündeki bu taş İmranlı'ya 25 km uzaklıktaki Yeniköy civarındaki bir dere kenarındadır. İlk kez bu taşı görenlere bu efsane anlatılır ve bekâr kızların beddualarının tuttuğu hatırlatılır.

Sürüsüyle Taş Kesilen Çoban

Çatma Yaylası'nı yakın bir köyde yaşayan çoban, her sene sürüsüyle Yaylaya çıkarmış. Yine bir sene yaylaya çıkmış. O gece halk arasında ziyaret olduğu söylenen bir harabede konaklamış, ateş yakmış ve kendi kendine: 'Eğer burası gerçekten ziyaretse yaktığım bu ateş yayladan inene kadar sönmez. Yayladan inerken bu ateşi görürsem yedi sene kurban keseceğim.' der. Gün geçer, yayladan inme vakti gelir. Çoban yaktığı ateşi unutmamıştır ancak ateşin çoktan söndüğünden de emindir. Ateşi yaktığı yere geldiğinde ateşin hâlâ bıraktığı gibi yandığını görür. Verdiği söz aklındadır. Ne var ki bu sözü yerine getirmez. Yoluna devam etmek ister. Bir adım atar, ikinci adımda sürüsüyle birlikte taş kesilir.

Dikili Taşlar

Kızılırmak kenarında bulunan kadın silüetindeki üç taş için anlatılır ki; Üç kadın Kızılırmak kenarında çamaşır yıkarken eşkıyaların geldiklerini görürler. Kaçamayacaklarını anlayınca " Allah'ım yeter ki bu eşkıyaların gazabını bize gösterme bizi burada taşla çevir." derler. Üç kadın birden taş kesiliverir. İşte bu üç dikili taşın buradan geldiği söylenir.

Meletmez

Meletmez Güney köyünde bir yerin adıdır. Rivayete göre burada bir koyun sürüsüne kurtlar saldırmış ve koyunların hiçbiri melemeye bile fırsat bulamamışlar. Bu yüzden buraya Meletmez adı verilmiştir.

Alkarısı

Alkarısı inancı İslamiyet öncesine dayanan bir inanıştır. Kötü ruhlardan olan Alkarısı'nın lohusa kadınların uykuda ciğerini söküp bebeklerini kaçırdıklarına inanılır. Kırmızıdan korkan Alkarısı'nı kovmak için kadınlar başlarına kırmızı yazma bağlarlar. Ayrıca Alkarısı'nın atları çatlatana kadar koşturduğuna inanılır. Eğer Alkarısı'na iğne batırılması durumunda ömür boyu hizmet ettiği söylenir.

Mekir

Yine İslamiyet öncesi döneme dayanan Mekir kötü ruhlardandır. Söylenene göre Mekir çocukları alıp götürür ve o çocuktan haber alınamaz. Bu yüzden çocukları Mekir ile korkutur anneler.

BEDDUALAR-DUALAR

Bir toplumun maddi-manevi kültürünü, değer yargılarını, inançlarını yansıtan, kısa ve derin anlamlı, etkileyici, duygu yüklü kalıplaşmış sözlerdir dualar ve beddualar.

Dualar (alkış) sevinici, teşekkürü, minneti ve temenniye ifade ederken, beddualar (kargış) acıyı, öfkeyi, karşıdaki kişiye duyulan nefreti ve kini dile getirir. Ağıtlar insanoğlunun ölüm karşısında ya da bir korkunun, ızdırabın, üzüntünün söze dökülmüş en samimi türkülerdir

İmranlı'da kullanılan bazı dua ve bedduaları derlemeye çalıştık.

BEDDUALAR

Acından geberesin.
 Acısı çocuğundan çıksın.
 Adın bata.
 Ağzın burnun kitlene.
 Ağzın, dilin kurusun.
 Ağzına taş dege.
 Ağzından burnundan gelsin.
 Ağzından öd çıksın.
 Ah diyesin, kan tüküresin.
 Alev yiyesin.
 Allah ala.
 Allah belanı vere.
 Allah canını taksitle alsın.
 Allah icra ede.
 Allah seni bildiği gibi yapsın.
 Allah seni ıslah etsin.
 Allah senin belanı vere.
 Allah senin evine ateş düşürsün.
 Allah'ın ataşı karnına dola.
 Allah'ın gazabı üstüne yağa.
 Allah'ın hışmına uğrayasın.
 Altın üstün maraz döke.
 Analık elinde kalasın.
 Anan baban başucunda meleye.
 Anan baban bin kızıl tabutta gide.
 Anandan emdiği süt burnundan gele.
 Avulanasın.
 Ayağın çolak, başın kabak olsun.
 Azrailin demir pençesine rast gelesin.
 Baba tumayasıca.
 Baba ve zıkkım ye.
 Baba!
 Baba, çor ye.

Babalara gelesin.
 Bağırsakların döküle.
 Bahtın karara.
 Balaların ardında meleye.
 Bana muhtaç kalasın.
 Belanı çekesin.
 Benden bin beter olasın.
 Beni bırakıp derdine düşesin.
 Boynun altında kalsın.
 Boyun posun devrile.
 Canın yana.
 Canının hayrını görmeyesin.
 Cebin parayı pulu bulmaya.
 Cennet yüzü göremeyesin.
 Ciğerin ağzına gele.
 Ciğerin yana.
 Çenen çekile.
 Dar teneşirlere düşesin.
 Davun dege.
 Defterin dürüle.
 Didik didik olasın.
 Dilin dışın kitlene de açamayasın.
 Dilin dura gözün baka.
 Dilinden çıksın bedenine yayılsın.
 Dirin gitsin ölün gelsin.
 Dişlerin döküle.
 Elin bolluk görmesin.
 Elin ekmek, belin kuşak görmesin.
 Elin kolun büküle.
 Elin kolun tutmaya.
 Elinde kınalar solsın.
 Ellerin çalına, çırpına.
 Emzirdiğin süt burnundan gele.

Eninde göre sonunda göremeyesin.
 Etin döşeklerde kala.
 Evin barkın yıkıla.
 Evinde musibetler kesilmesin.
 Evine ataş yağa.
 Evlatların hayrını göremeyesin.
 Farşı malamat olasın.
 Fidan iken devrilesin.
 Fitil fitil burnundan gele.
 Fitnelerin belasına uğrayasın.
 Karaltın kaybola.
 Karnında göre kucağında göremeyesin.
 Gençliğin hayrını görmeyesin.
 Gidişin ol da dönüşün olmaya.
 Gorunda dik oturasın.
 Gözlerin avucuna aka.
 Gözün ağı önüne gele.
 Gözün elifi sönsün.
 Gözün solsun.
 Gözüne dizine dursun.
 Gözünün ağı önüne aksın.
 Gözünün elifi söne.
 Gudura etlerini yiyessin.
 Gün yüzü görmeyesin.
 Hevesin kursağında kalsın.
 Hısımlara uğrayasın.
 Huyun kesile.
 Huyun suyun batsın.
 Huyun suyun kurusun.
 İki elin kanda kalsın.
 İki gözün önünde akada beni bir daha göreme.
 Kan kusasın.
 Kara kanlar kusasın.
 Kara yola gidesin.
 Karartın kalka.
 Karnın doymasın.
 Kırk kapı dolanasın kırk birincide kalasın.
 Kor ola köşelerde kalasın.
 Koyunun ola ağılın olmaya.
 Kör kuyulara giresin.
 Kör kuyularda kalasın.
 Kör olasıca.
 Köşe bucaklarda kalasın.

Kulağına kurşun akasıca.
 Kundağın ters döne.
 Lal ola yüzüme bakasın.
 Mer mer meleyesin.
 Mezarda dik oturasın.
 Mezarda ters dönesin.
 Mezarında dik durasın.
 Muradın gözünde kala.
 Muradın yarıda kala.
 Ocağın söne.
 Ocağın tütmeye.
 Ocağınıza kör ateşler düşsün.
 Ölmeye sürünesin.
 Ölmeyesin, sürüm sürüm sürünesin.
 Ölün gele.
 Ömrün ah diyip vahla geçe.
 Sabahlara çıkmayasın.
 Sam yeline gelesin.
 Sesin kara yerin altından gele.
 Soyun sopun kuruya.
 Suratın ensene döne.
 Sürünesice. Taş kesilesin.
 Teneşirde yunanasın.
 Toprak başına gele.
 Vurucun vura.
 Yağlı kurşunlara gelesin.
 Yaşın başın kesile.
 Yiğit yanın yere gele.
 Yiyecek ekmek bulamayasın.
 Yollara mıcır olasın.
 Yüzün gülmesin.

DUALAR

Acı yüzü görmeyesin.
Allah çoluğuna çocuğuna bağışlasın.
Allah ele avuca düşürmesin.
Allah iman, Kur'an versin.
Allah işini rast getirsin.
Allah seni iki cihanda mutlu etsin.
Bahtın açık olsun.
Beytullah'a yüz süresin.
Biz yedik Allah artırsın, sofrayı kuran kaldırsın.
Bolluğun başından aşsın.
Ciğer acısı görmeyesin.
Çoluk çocuğa karışasın.
Dal bulak salasın.
Dar yüzü görmeyesin.
Evladınla bin bir yaşa.
Geçmişlerinizin canına değsin.
Halil İbrahim sofrası olsun.
Herkes sana yerinsin.
Hızır Aleyhisselam yardımcın ola.
Kismetin açık olsun.
Kötü gün görmeyesin.
Ocağın küllensin, bahçen güllensin.
Oğullu kızlı olasın.
Ömrün uzun kismetin gür olsun.
Ömrün uzun ola.
Resül Aleyhisselam seni kayıra.
Rızkın başından aşsın.
Su gibi ömrün olsun, düğünün güzün olsun.
Talih kuşu başına kona.
Üreyesin, türeyesin.
Yokluk yüzü görmeyesin.
Zürriyetin bol ola.
Yattım Allah kaldır beni Nur içinde daldır beni Can bedenden ayrılırken İman ile kaldır beni
Yatarım Allah Kalkarım inşallah eğer kalkamazsam La ilahe illallah
Sabaha kalktım, şafağa baktım; şafağa bakan gözlerimi yakma ya Rabbi!
Üç gün döşek, dört deyince toprak ver ya Rabbi! Yataklarda yatırma, kapıları gözletme ya Rabbi!

DEYİMLER VE ATASÖZLERİ

Atalarımızın uzun süren gözlem ve deneyimlerine dayanan deyim ve atasözleri öğüt veren, toplum tarafından benimsenerek ortak olarak kullanılan kalıplaşmış sözlerdir. Gündelik hayat içinde kullandığımız yüzlerce deyim ve atasözü aslında keskin bir zekanın ve dikkatli bir gözlemin ürünüdür. Aşağıda, İmranlı'da kullanılan deyim ve atasözlerinden yaptığımız derleme bulunmaktadır.

DEYİMLER

- Ağzı açık ayran delisi: Saf, akli havada.
 Ağzını bozmak: Sövmek
 Ağzını kiraya vermek: Israrla konuşmamak.
 Akli kesmek/ Akli ermek: Akli gücüne ermek, anlamak.
 Arka çıkmak: Savunmak
 Arkayı unutmamak: Hemen gelmek.
 Ateşine yanmak: Biri uğruna çok üzülmek.
 Avu damlamak: Şiddetli soğuk
 Ayan beyan olmak: Apaçık olmak.
 Baş etmek: Öpmek
 Baldırı çıplak: Serseri
 Baş bağlamak: Evlilik öncesi nişan ya da söz durumu
 Başa kakınç olmak/ Baş kakıncağı olmak: Minnet altında kalmak
 Baş göğre ermek: Amacına ulaşmak.
 Beşir etmek: Bir işin üstesinden gelmek
 Bir karar olmak: Aynı, eşit olmak
 Canı tez olmak: Sabırsız, beklemeyen.
 Cehennem kütüğü: Çok günahkar
 Cehennem olmak: Kaybolmak
 Cılkı çıkmak: Çok yorulmak
 Cingar çıkarmak: Ortalığı karıştırmak.
 Cin fikirli olmak: Çok kurnaz, uyanık kimse
 Cinimi kızdırma: Canımı sıkma
 Çizdim oynamıyorum: Vazgeçmek
 Çubuğu gemin üstüne koymak: Bir işi yapmamakta diretme.
 Davul kesilmek: Vücudun şişmesi
 Dibine darı ekmek: Sonunu getirmek
 Dili düdük olmak: Çok konuşmak
 Dize gelmek: Pes etmek
 Düşman gülüncü: Yaptıklarıyla herkesçe alay edilen kimse.
 Ekmeğine yağ çalmak: İstemedenden birinin işine yarayacak bir şey yapmak.
 Eli it yalağında yalanmak: Şanssız kimse
 Eme yaramak: Bir işe yaramak
 Farş olmak: Rezil olmak
 Gırnavık olmak: Kedilerin çiftleşme zamanı

Gücümü üzme: Sabrımı taşıрма
Gün görmemiş: Bahtı kara
Hay etme: Aceleye getirme
Hışır olmak: Çok yorulmak
Hışırı çıkmak: Çok yorulmak
İki yakası bir araya gelmemek: Rahata kavuşamamak.
İrbet/ ibret olmak: Rezil olmak
Kendi çulunu sudan çıkarmak: Kendi başının çaresine bakmak.
Kerme tutmak: Kirden kalın tabaka tutmak
Kir gıloşu olmak: Çok kirlenmek
Kuş uykusuna dalmak: Gizli saklı iş çevirmek.
La deyip lo dememek: İnat etmek
Laf ebesi: Konuşkan
Mat kalmak: Şaşıp kalmak
Medik atmak: Oyuna getirmek
Mırın kırın etmek: Nazlanmak
Mirik asmak: Surat asmak
Mitili atmak: Bir yerde kalıcı olarak kalmak.
Muhat/mukayyet olmak: Korumak, sahip çıkmak
Pestili çıkmak: Çok yorulmak
Put kesilmek: Donup kalmak
Sözünü bal ile kesmek: Sözünü kestiği için özür dilemek.
Şom ağızlı: Uğursuz
Taş atıp kolu mu yoruldu?: Emek vermemek.
Vakti ikiletmemek: İkinci kez gelmek.
Yağlı kuyruk: Çıkar sağlayan
Yaşa yaşa gör temaşa: Yaşamda her şeye tanık olmak.
Yüzünü dökmek: Surat asmak

ATASÖZLERİ

Bir halıdan bir örnek yeter.
 Ben ağa, sen ağa, inekleri kim sağa.
 Yapı yaparsan hemin başla, Fukara olayım dersin uykuya başla.
 Cami ne kadar büyük olsa da imam bildiğini söyler.
 Gündüz kendini hazırlamayan gece karanlığa razı demektir.
 Kim gurbete düşmemiştir, daha çiğdir pişmemiştir.
 Tavuğun eşinmesine, delinin düşünmesine akıl ermez.
 Adam adama yük olmaz, can gövdeye mülk olmaz.
 Verme ağacının peşinde değil alma ağacının peşine
 Düştüm harga, yiyor beni karga.
 Gelin geçti tereğe, terek geçti mereğe.
 Her ürüyene hoş dersin evde yatamazsın.
 Kazın cücüğüne güzün sayarlar.
 Hızlı giden atın pisliliği seyrek düşer.
 Elin almadığını, selin süremediğini biz aldık.
 Kızın güzelliği eşik üstünde değil, beşik dibinde belli olur.
 Anasına bak kızı al, kenarına bak bezi al.
 Kurban olayım tipiye, sürdü getirdi kapıya.
 Ben umarım bacımdan, bacım ölür acımdan.
 Dünya yansa bir horum(bağ)otu yanmaz
 El elin ölüsüne gülerek ağlar
 Kime can desem ona çor gelir.
 Misafir misafiri istemez, ev sahibi hiçbirini.
 Ne düğün görmüş oynamış ne ölü görmüş ağlamış.
 Ne doğrarsan aşına, o gelir kaşığına.
 Ne yardan geçer ne serden.
 Ölüsü olan bir gün delisi olan her gün ağlar.
 Sıçandan olan dağarcık keser.
 Ucuz etin tiridi olmaz.
 Aç tavuk rüyasında darı görürmüş.
 Alışmış kudurmuştan beterdir.
 Akıllı düşünene kadar deli oğlunu evermiş.
 Katrani kaynatsan olur mu şeker, cinsi bozuk olan cinsine çeker.
 Haline bakmaz, Hasan Dağı'na oduna gider.
 Zenginden kız alması zordur, fakirin kızını saklamak zordur.
 Başı bezeklinin aşısı tezekli olur.
 Çağrılan yere erinme, çağrılmayan yere görünme.
 Çarşıda mum yok, korun talaşına değil.
 Çok söyleme arsız edersin, aç bırakma hırsız edersin.
 Ev ev üstüne olmaz.
 Dağ ne kadar yüce olsa, yol üstünden aşar.
 Deli dostun olacağına, akıllı düşmanın olsun.
 Delik büyük, yama küçük.

Düşmez, kalkmaz bir Allah'tır.
Ecel geldi cihana, baş ağrısı mahana (bahane).
Harman yel ile, düğün el ile olur.
Hırsıza beyler borçludur.
İnek öldü şab kesildi, dana öldü hab kesildi
İştten artmaz, diştten artar.
Kardeş kardeşi bıçaklamış, dönmüş yine kucaklamış.
Kârını bilmeyen kasap, elinde kalır masat.
Aç ile çıplak kudurgan olur.
Aç it merak yıkar.
Gülmemişe gün çalmaz.
Yarım hekim candan eder, yarım hoca imandan eder.
Ununu elemiş, eleğini asmış.
Yetim hırsızlığa çıkmış, ay akşamdan doğmuş.
Kediye ciğer emanet edilmez.
Ölüm hak, miras helal.
İt iti arar Şam'da bulur.
Bizim gelin hasıldır, huyu fasıl fasıldır, ya it olur ya nâdan, bu ne biçim nesildir
Asıl azmaz, bal kokmaz.
Bilirsen bir söz söyle, senden hisse alsınlar, bilmezsen sükût eyle, seni adam sansınlar
Sözü söyle alana, kursağında kalana.
Deli alacaya, molla seleciye.
Ayaz oldu, bulut oldu; geçen günler unutuldu.
Deli deliyi görünce sazını saklarmış.
Köpeksiz köye rastlamış, eli değeneksiz geziyor.
Tava delik tas delik, o da geldi üstelik.
Kalburu sıkı, darısı dökülmüyor.
Zengin arabasını dağdan aşırır, yoksul düz ovada şaşırır.
Haline bakmaz, Hasan Dağı'na kara gider.
Çok muhabbet tez ayrılık getirir.
Anıklı aş tatlı olur.

AĞITLAR

Anam

Kar yağar burum burum
Durun komşular durun
Ben anamdan ayrıldım
Yedi yerden vuruldum.

Kar yağar kürek ister
Çürük adam direk ister
Anadan babadan ayrılan
Demir gibi yürek ister

Şu derenin armudu

Anan baban var mıdı?
Anam babam olsaydı
Ben burada olmazdım.
Şu dereler akıyor
Yar yüzüme bakmıyor.
Çok güller kokladıysam
Anam gibi kokmuyor.
Gardaşım kara kâkül
Dökül boynuma dökül
Ben gardaşımlı özlerim
Sökül önümden sökül.
Mor koyun meşelerde
Gül suyu meşelerde
Anam seni koydum
Küçük evin köşelerinde

Oy Bizim Eller

Kapımızın önü söğütlü bağlar
Nettin Fadimemi dumanlı dağlar
Ben durmaz giderim Kiraz'ım ağlar
Dumanlı dumanlı oy bizim eller

Gökçebel'e çıktım tebdilim şaşı
Kaynım Mehmet büyük yüceden aştı
Karalı haberim köye ulaştı
Dumanlı dumanlı oy bizimeller

Çulhalı Cemal'in Ağıtı

Yanını vermiş kayaya
Uykusu gelmiş uyuya
Öldürmeye öldürdünüz
Niye attınız kuyuya

Kapınız önü kaya
Kayadan bakarlar aya
Cemalimi öldürmüşler
Sarı lira saya saya

Kapınızın önü bahça
Bahçeye konar serçe
Eller ölüsüne ağlar
Ben açarım kanlı bahça

Karaboğaz Köyünden Elif Gelin'in Ağıtı

Sıra sıra oturanlar
Salacasını götürenler
Adetiniz böyle miydi
Beni gelin getirenler

Kır atım kim bağlasın
Ünü yerde kalmasın
Zavallı Elif ağlasın
Beni gelin getirenler

Ağlasın ağa babası
Yıkılsın evi obası
Kavlimiz öyle miydi
Ak saçlı yiğit ana

Anam Anam

Gül ağacı buğum buğum
Üç yerine vurdum düğüm
Giz anam ayrılık günü böğün
Anam anam, gelin anam
Derdimi ben kime yanam

Derdim çok anam kime dökeyim
İller anan bellerimi bükeyim
Beller büken anam kime yanayım
Anam anam, gelin anam
Derdimi ben kime yanam
Gönlümün ilacı yârim

Biz de çokluğuduk niye azaldık
El değmemiş bahçe idik bozulduk
Koyah koyah gezdik meşeye döndük
Ordusu bozulmuş poşaya döndük

Ben Gidiyom

Ey daşlar, ey ağaçlar
Odun eylediğim kaba ağaçlar
Geysi yıkadığım ak daşlar
Ben gidiyom, hakkınızı helal edin

Süpürge çaldığım ak daşlar
Ak siva çaldığım akça duvarlar
Saman verdiğim gara davarlar
Ben gidiyom, hakkınızı helal edin

Sofrada galdı kaşığım
Kızlar evin yakışığı
Anam sen yuğ artık bulaşığı
Ben gidiyom hakkınızı helal edin

HALK OYUNLARI

Kabak Halayı
 Karahisar Halayı
 Sarıkız Halayı
 Ters Halay
 Dik Halay
 Düz Halay
 Tamzara Halayı
 Üç Halay
 Sarhoş Halayı
 Harami Halayı
 Hoşbilezik Halayı
 Mero Halayı
 Habeş Halayı
 Köroğlu

ÇOCUK OYUNLARI

Gizlenpöçük
 Aşşık Oyunu
 Ceviz Oyunu
 Topaç Çevirme
 Dingila Koçık Oyunu
 Evcilik Oyunu
 Bilya/Misket
 Beştaş Oyunu
 Birdir Bir Oyunu
 Çelik Çomak/Holla Çelik
 Kuka Oyunu/Dokuztaş
 Körebe Oyunu
 El Ele Epenek
 Köşe kapmaca
 Çelik çomak
 Cüz

Sayısmaca

Elim elim epenek
 Dağdan çıktı kepenek
 Kepeneğin ne suçu
 Süleyman'ın ne harcı
 Bindim bozun boynuna
 Sürdüm Halep yoluna
 Halep yolu can pazar
 İçinde ayı gezer
 Ayı beni korkuttu
 Kulağımı sarkıttı
 Sağım solum
 Salla bunu
 Çek şunu

Kale Almaca (Emel)

Kale almaca oyunu oynanırken ;

Bir duvar veya direk seçilir. 2 gruba ayrılır. Bir grup duvarı veya direği korur, diğer grup ise saklanır duvarı koruyan grup rakipleri yakalayıp "emel" diye bağırır. Kaçan grup duvara gelip emel diye bağırırsa oyunu kazanır.

Hot Oyunu Nasıl Oynanır ?

Hot oyunu anneannemin çocukluğunda oynanan bir oyunmuş. Hot oyunu şöyle oynanır :

Her oyuncunun birer tane çubuğu vardır. Bir kişi bütün oyuncuların çubuklarını toplar ve hepsini aynı anda başının üstünden yere bırakır. Atılan çubuklardan en altta kalan çubuğun sahibi ebe olur. Ebe çubuğunu yere yatay olarak bırakır. Diğer oyuncular çubuğun üç metre gerisine geçer. Oyuncuların durduğu bu alana "Kale" denir. Kaledeki oyuncular çubuklarını sırasıyla atarak ebenin çubuğunu hareket ettirmeye çalışırlar. Atışların sonunda ebenin çubuğunu en fazla hareket ettiren oyuncu kazanır. Kalenin dışından atılan atışlar ise tekrarlanır. (Sayılmaz)

Topaç

Topacı dedemgil kendileri yaparmış tahtalardan yaparlarmış düz birtane yer bulup oynarlarmış .

Dokuz Kiremit

Dokuz kiremit bulup onları üst üste koyarlarmış bir tane top alıp iki kişiye ayrılırlarmış ve bir takıma topu alır kiremitleri yıkarlar ve oyuna başlarlar diğer takım kiremiti kırmaya çalışır hepsini dizince sibop sibop der ve o takım bir puan alır.

Sek Sek

Düz bi yer bulup oraya 1 2 3 4 5 6 7 8 A çizerlermiş. 1den 3e kadar düz 4,5 gün yanına çizerlermiş. 4 ve 5'in ortasına 6'yı çizerlermiş 6'nın yanına 7 ve 8 çizerlermiş 7 ve 8'in üstüne üçgen çizerlermiş ve oyuna başlarlarmış.

Beştaş

5 tane taşı alıp yere koyarlar. Önce birini atıp tutuyorlar sonra diğerlerini atıyorlar üçünü atıp yerdekini atıyorlar. Dördüncüyü atıyorlar. Yerden beşinciye alıp oyuna devam ediyorlar.

Çarık Saklamaca

Herkeste bir tane çarık olacak. Kişiler belirsizdir. Ebe olan kişi herkesin çarklarını almış ve ebe olan kişi çaldıkları çarıkları saklarmış ve sonra o kişiler çarıklarını ararlarmış bulamayan ebeye sorar ve ebe ona çarığı verir ve çarığını bulamayan kişi ebe olur ve oyun böyle devam eder.

Saya Oyunu Nasıl Oynanır?

Bu oyun kışın oynanır. Erkek çocukları kız çocukları karışık oynarlarmış. Erkek çocukları kendilerine sakal, bıyık yaparlarmış. Kız çocukları annelerinin şalvarlı, entari, fesli başörtüleri kendilerine yapıp renkli kuşaklar takarlarmış. Kızlar tavuk teleklerini yaparak başlarına takarlarmış. Rengarenk giyinir köye çıkarlarmış. Çünkü oyunun kuralı rengarenk olmakmış. Köye çıkarak ev ev dolaşıp maniler söyleyerek bulgur, yağ bunun gibi birçok yiyecek toplarlarmış.

Mesela şöyle bir mani:
*Hey kayadan kayadan,
 Yılan aktı kayadan,
 Bir kaşık yağ vermeyen,
 Kocasından ayrıla.*

Diyerekten buna benzer birçok mani söyleyerek teneke davullarla birçok yiyecek toplarlarmış. Sonra bir köy odasında onları pişirip yerlirmiş, eğlenirlirmiş.

Taşlı Kuka

Taşlı kuka dediğimiz bir oyun oynanırdı. Yine eski bir teneke küçük bir daire çizilir ve onun içine konurdu. Oyuncuların elinde yassı bir taş herkes var gücüyle çizgiden teneke taşıyı atardı. Amaç kukayı devirmek ve uzağa göndermekti. Ebe kukayı almaya gidince de herkes taşıyı alır çizginin dışına çıkardı. Eğer ebe çabuk davranıp kuka dikili halde o çizgi sınırlar içinde birisi ebe olurdu.

Adam Gömmece

Herkes sağ olurdu ve yumuşak bir toprakta kendisine bir daire çizer ve kimin ebe olacağını belirlemek için herkes elindeki sopa ile çeliği sayardı. Kim az sayıdaysa o ebe olurdu. Ebe sıra ile elindeki çeliği kişilere atar eğer o kişi çeliğe vurmazsa yani ıskalarsa ebe o kişi olurdu. Burada amaç hızlıca çeliğe vurmak ve uzağa göndermekti. Ebe çeliği getirinceye kadar kuyusu kazılırdı ve kuyu belli bir derinliğe gelmişse kuyunun içinde oyuncular tarafından altı okka denilen hareket yapılırdı yani yaka paça atılırdı.

Körebe

Oyuncular arasından bir ebe belirlenir ve gözleri bağlanır. Oyun adını ebenin gözlerini bağlamasından alır. Oyuncular ebe ortada kalacak biçimde bir halka oluşturur.

*"Türkü söyler döneriz,
 Bil bakalım biz kimiz,
 Göster bizi körebe."*

Sözlerini söyleyerek ve el çırparak ebenin çevresinde dönerlirmiş. Ebe bu sırada kollarını öne doğru uzatarak dokunduğu oyuncunun başını, yüzünü ve üstünü elleriyle yakalarmış. Kim olduğunu anlayabilirse adını söyler. Eğer tanırsa dokunduğu oyuncu ebe olur tanımazsa aynı ebe ile devam eder.

Arap Saçı

Oyuna başlamadan önce oyuncular bir daire oluşturacak şekilde yere oturur bir oyuncu elindeki ip yumağını ipin ucunu bırakmadan bir diğer oyuncuya atar yumağı yakalayan kişi ipi tutar ve yumağı başka birine atar. Böylece giderek büyüyen bir ağ oluşur. Oyunun ikinci bölümünde oynayanlar düğümü çözmeye çalışır.

Çelik Çomak

Bu oyun iki grup arasında oynanırmış. Gruplar en az ikişer kişiden oluşurmuş. Oyunda biri otuz santim diğeri ise yetmiş santimlik iki sopa bulunurmuş. Düz bir yere çizgi biçiminde küçük bir çukur açılmış. Çukurdan yirmi adım geride bir çizgi çizilirmiş. Oyunu ilk önce hangi grubun başlayacağını belirlemek için seçim yapılmış. Seçimi kazanan grup oyuna başlamak için hazırlanmış. Karşı gruptan bir kişi elindeki uzun sopayı önce açılan çukurun üzerine yatay olarak koymuş. Oyuna ilk başlayan kişi önceden çizilen çizgide elindeki küçük sopayı çukur üzerindeki sopaya atarmış. Vurur ise oyuna başlarmış. Elindeki büyük sopa ile küçük sopayı havaya kaldırır ve vururmuş. Küçük sopanın düştüğü yere kadar oyunu kaybeden grubun oyuncuları sekerek gidermiş. Oyun bu şekilde devam edermiş.

Ceviz Atmaca

Bir ceviz bir karışık yükseklikte bir yere koyulmuş diğer cevizlere vurulmuş. Cevizi yere düşüren kişi tekrar oynamış. Düşürmezlerse diğer kişiye geçermiş.

Çatı Oyunu

Oyun şekli yaklaşık bir metre uzunluğunda bir çubuğu çizgi çizilerek düz bir şekilde ortaya yatırılır ve başında ebesi bulunur. Diğer arkadaşlar iki üç metre uzaklıkta yine aynı ölçüde çubukla yerdeki çubuğa nişan alırlar. Çubuk eğer yerinde oynamışsa ebe çocuk çubuğu hemen düzeltir kendi tarafına düşen çubukların sahipleri attıkları çubukları almak için fırsat kollar ebe çocuk bunların ilkinde dokunup yakalarsa ebe o kişi olur ve oyun bu şekilde devam eder. Hat oyunu da aynen böyledir.

Örnek

Kısa Oyun

Kısa oyun özellikle küçük gruplar için uygundur. Oyuna başlayan takımın -Örneğin A takımı- oyuncusu çomağın ucunu çukura sokar ve çeliği -alttan vurarak- vurarak mümkün olduğunca uzağa gönderir. Saha küçükse sadece çukura bir kez vurarak ileri doğru gönderir. Belirli bir mesafe de bekleyen rakip takımın -B Takımı- oyuncuları havadaki çeliği yere düşümeden yakalamaya çalışır. Yakalayamazlarsa cezalı duruma düşerler. Rakip takımın sekerek çeliği bulup getirirler.

Bezirganbaşı

En çok kızlar tarafından tercih edilen bir oyundur. Karşılıklı dizilir ve kollar havada ve ellerle birleşmiş vaziyette bezirganbaşı isimli bir şarkı söyleyerek oynanırdı.En az 3 kişi ile oynanır.

YEMEKLER

Yeme içme insanlığın en temel ihtiyaçlarından biridir. Türk mutfağının zenginliği dünyaca bilinir. Ülkemizde her şehrin hatta ilçenin kendine has yeme kültürü vardır. İmranlı mutfağı da bünyesinde her damak zevkine hitap eden yemeklere sahiptir. İmranlı mutfağında ağırlıklı olarak tahıl ürünleri kullanılır.

Yoğurt, sebze, hamur işleri, etli yemekler

Ön planda olan mutfağımızda pişen bazı yemekler şunlardır:

Herle Çorbası

Ovalama Çorbası

Gilili Çorbası

Kesme Aşı

Düğölcek Aşı

Turşu Mıhlısı

Haşıl

Hasıda

Kuymak

Madımak

Keşkek

Lahana Sarması

Kısır Köfte

Hingel

Siron

Bişi

Kete

Kömbe

Uğut Dövmesi

Çökelekli

Babiko/Baviko

Cikko

Erişte

Un Herlesi

Peskütan

Sündürme

Pazik Turşusu

Yahni

Cılbır

Kaygana

Çirli Çorba/Erikli Çorba

Patates Mıhlısı,

Pazı sarması

MANİLER

Taş attım kuruna
Kurun suyun durula
Beni senden ayıran
Yedi yerden vurula

Gül düğümü gül düğümü
Çözülmez gül düğümü
Nice düğün bayram geçti
Kim gördü güldüğümü

Oğlan adın Abdullah
Atı yoldan saptırma
İlk peşime sen düştün
Beni ellere kaptırma

Oğlan adın Recep
Gün mü buldun gelecek
Babamın gönlü oldu
Beni sana verecek

Gel benim emmilerim
Kum doldu gemilerim
İçerde anam ağlar
Dışarda emmilerim

Bu pınar eşme pınar
Yaramıdeşme pınar
Yarın burdan geçince
Su ver söyleşme pınar

Bahçelerde mor kuzu
Burma burma boynuzu
Şurda bir garip ölmüş
Ne oğlu var ne kızı

Ne güzeldir şu yaylanın otağı
Dağılmış arısı, kalmış peteği
Boş kalmış
Koç yiğidin yatağı

Armut dalda esniyor
Dal bülbülü besliyor
Benim bu küçük canım
Babamı görmek istiyor

Babamın kapısı pınara karşı
Dil versin söylesin pınarın taşı
Ben geride koydum giderim
Bir küçük yetim kardeşi

Eştim eştim kum çıktı
Kumdan minare çıktı
Bıldırki yiten oğlan
Bu yıl meydana çıktı

Beyaz içlikli oğlan
Dolan karşımda dolan
Sana çirkin diyorlar
Yalan aslanım yalan

Kuşlar yuva yapıyor
Çamların oyuğuna
Yiğit nasıl dayansın
Zemheri soyuğuna

Kuşburnunun alına
Mendil astım dalına
Bülbül gülüne hasret
Ben de nazlı yârime

Al giydim alsın diye
Mor giydim sarsın diye
İsteyene varmadım
Sevdiğim alsın diye

Kuşburnunun kurusu
Geçti kızlar sürüsü
Sürüsünden fayda yok
Yaktı beni birisi

Lamba camı gaz ister
Camını beyaz ister
Beni almayan oğlan
Aldığını bir göster

Ağ şalım kara şalım
Dağlarda dolaşalım
Sen yağmur ol ben bulut
Göklerde bulaşalım

Ana saçım tel gibi
Çift gezmedik el gibi
Aha ben gidiyorum
Boz bulanık su gibi

Bir kuş olsam öte öte
Ben yanıyom tüte tüte
Ben neden ağlamayım
Sılam yedi köyden öte
Bülbül dalda esniyor
Dal bülbülü besliyor
Cennetin gülü gibi
Gönül seni istiyor

Yarım naçar ağlama
Gündür geçer ağlama
Bu kapıyı kapayan
Bir gün açar ağlama

Mektubun dört köşeli
İçi güller döşeli
Bir günüm bin yıl oldu
Yardan ayrı düşeli

Üzüm koydum sepete
Yar oturmuş tepede
İmranlı'dan kız aldım
Şan olsun memlekete

Kerpiç kerpiç üstüne
Çıkmam kerpiç üstüne
Kırk yıl kocasız kalsam
Varmam kuma üstüne

Kaşların ayırımına
Gül koydum oylumuna
Ne diyek de ayrılalı
Geldik yol ayırımına

Odanı kireç eyle
Yüzünü güleç eyle
Ölüyorum derdimden
Gel bana ilaç eyle

İmranlı vatanımız
Sökmüyor kotanımız
Yıkılasın kabristan
Kalkmıyor yatanımız

İmranlı tahta kapı
Ormanı balta sapı
Beni yardan ayıran
Dilensin kapı kapı

Ana saçım ördüler
Bölük bölük böldüler
Ben daha ne idim ki
Gurbet ele verdiler

Gelin gelin ağlama
Karaları bağlama
Ben buralı değilim
Bana meyil bağlama

Hele helesi güzel
Pancar selesi güzel
Yar üstüme yar sevmiş
Benden neresi güzel

Kuşlar yuva yapıyor
Çamların ayuğuna
Yiğit nasıl dayansın
Zemheri soyuğuna

Kâse içinde cevazim
 Hazan oldu çehizim
 Alacaksan al beni
 Ayvaya döndü gözüm

Başında al yemeni
 Öldürdün zalım beni
 El ne derse desin
 Alacam yine seni

Tandır yaktım terledim
 Çıktım seyrân eyledim
 Dediler yârin gelmiş
 Koçu kurban eyledim

Mani maniği açar
 Maniden kaldım nâçar
 Kırılâsınız kollar
 Yarsız yorganı açar

Yarım yar ise gelsin
 Dağlar kar ise gelsin
 Bana göre yar mı yok
 Akli var ise gelsin

Al şalım yeşil şalım
 Dağları dolaşalım
 Sen orada ben burada
 Mektupla konuşalım

Küp dibinde lahana
 Hañer vurdum kalkana
 Öyle bir yar sevmişem
 Mahlelerde çalkana

Kaleden indim iniş
 Mendilim dolu yemiş
 Gönderdim yar yememiş
 Kendisi gelsin demiş

Kaş kare kirpik den den
 Gözlerin ne ister benden
 Yağmur yağar yer donar
 Ben nasıl doyam senden

Alçak otur aya bak
 Yüksek otur çaya bak
 Güzeller pay pay olur
 Bana kalan paya bak

Sarı vala satarım
 Sağ yanıma yatarım
 Seni bana verseler
 Üç gün oruç tutarım

Maniden mestim oğlan
 Küçükten dostum oğlan
 Dediler yar evlenmiş
 Ben senden küstüm oğlan

Bugün Pazar oldu gel
 Hakkım nazar oldu gel
 Yollarına baka baka
 Canım bezer oldu gel

Kapım kapına karşı
 Atma kapıma taşı
 Açılmamış gül idim
 Açıldım sana karşı

Lengerde tuz olsam
 Babamgilde kız olsam
 Yar kapıdan geçerken
 Evde yalınız olsam

Kara taş boyanır mı
 Öpsem yar uyanır mı
 Sen orada ben burda
 Buna can dayanır mı

İki bacı bir ana
Kül olduk yana yana
Öyle bir yel esti ki
Her birimiz bir yana

Dağlar nasıl dağlarsın
Kardan kemer bağlarsın
Gül sende sümbül sende
Yine masum ağlarsın.

Başım ağrıyor başım
Yastığa damlar yaşıyor
Hep toplandı geldiler
Hani benim kardaşım

Armut dalda esniyor
Dal bülbülü besliyor
Benim garip gönlüm
Kardaşımı görmek istiyor

Gel benim emmim kızı
Sen koyun ol ben kuzu
Çıkak dağlar başına
Söyleyelim derdimizi

Bir çift kuş idik
Dönerdik havada
Birimizi kızarttılar tavada
Guguk anamızı koyduk yuvada

Dağlar nasıl dağlarsın
Kardan kemer bağlarsın
Gül sende sümbül sende
Yine mahsun ağlarsın.

Hava kararıyor
Kar mı yağacak
Gözlerim oynuyor
Yar mı gelecek

Maniye maraz derler
Çil ördeğe kaz derler
Babasından ayrılana
Yana yana gez derler

İmranlı'da daplar sıra sıradır,
Ağlama gözlerim her yer sıladır.
İmranlı İmranlı güzel İmranlı
Kızıl dağda kar var başı dumanlı.

Kapıya keçi geldi.
El attım saçı geldi.
Biz ayrılık bilmezdik.
Ayrılık sözü geldi.

Maniye maraz derler.
Çil ördeğe kaz derler.
Eşinden ayrılana,
Yana yana gez derler.

Gel benim emmilerim.
Kum dolu gemilerim.
İçerde annem ağlar,
Dışarda emmilerim.

Armut dalda esniyor.
Dal bülbülü besliyor.
Benim küçük gönlüm,
Annemi görmek istiyor.

TÜRKÜLER

1

Eminem

Kız Emine'm aşkın beni yandırır
Yar Emine'm aşkın beni yandırır
Dudu da dilin her kim olsa kandırır
Şirin dilin her kim olsa kandırır

Kız Emine'm şöyle böyle olacak
Yar Emine'm şöyle böyle olacak
Kadir'e söyledim seni alacak
Alacak da ince belden saracak

Bıdğı hamal leyli ile çıtmalı
Çekip çekip yakasını yırtmalı

2

(Oyun türküsü)

İraftaki siniler ulan
El değmeden iniler ulan
Askerde bir yârim var ulan
Kulakları çınılar ulan

3

Beyaz İçlikli Oğlan

Beyaz içlikli oğlan
Dolan karşımda dolan
Benden sana fayda yok
Yalan aslanım yalan

Beyaz içlikli oğlan
Dolan karşımda dolan
Sana çirkin diyorlar
Yalan aslanım yalan

Kuşlar yuva yapıyor
Çamların oyuğuna
İnsan nasıl dayansın
Zemheri soyuğuna

Yalan aslanım yalan
Yalan sevdiğim yalan

4

Al çuka kara çuka
Çukanın yanı yuka
Dün gece neredeydin
Az kaldı canım çıka

Al çukanın hasını
Kim oymuş yakasını
Eller yatmış uyumuş
Ben almışım hasını

5

Gemideyim gemide
Ayağım yemenide
Alma beni gemici
Nişanlım var gemide

Geminin direği
Sıkırım bileğini
Alırım sevdiğimi
Yakarım yüreğini

Gemi gelir yanaşır
İçi dolu çamaşır
Muhtar kızı donatmış
Gören gözler kamaşır

Gemi gelir yan direk
Suyu nereden indirek
Bir hayırlı komşu yok
Yare haber gönderek

6

Topal Kız

Çift işliğin koluyum topal kız
 Gitme kurban olayım topal kız
 Hangi yoldan gidersen topal kız
 O yolun kurbanıyım topal kız

Cigaramın incesi topal kız
 Göynümün eğlencesi topal kız
 Bir ahşam gel bir sabah topal kız
 İlla Cuma gecesi topal kız
 Cigaramı yandırdım topal kız
 Gül dalına gondurdum topal kız
 Ben o yâri o yâri topak kız
 Öptüm de uyandırdım topal kız

7

Al Alma

Al alma oyulur mu almalı yar
 Dadından doyulur mu cilveli yar
 Güzel seven yiğidin almalı yar
 Golları yorulur mu cilveli yar

Al almayı beş dildim almalı yar
 Gel gapıdan geç dedim cilveli yar
 Babam sene kız vermez almalı yar
 Alda beni kaç dedim cilveli yar

Al almayı dişledim almalı yar
 Sapını gümüşledim cilveli yar
 Sevdiğimin adını
 Mendilime işledim cilveli yar

Al almanın dördünü almalı yar
 Sev yiğidin merdini cilveli yar
 Seversen bir güzel sev almalı yar
 Çekme çirkini derdini cilveli yar

8

Çam Dibine Çıra Yaktım

Çam dibine çıra yaktım yanmadı
 Çam dibine çıra yaktım yanmadı
 Bekledim bekledim yârim gelmedi
 Bekledim bekledim yârim gelmedi

Çam dibinin kara kara çırası
 Çam dibinin kara kara çırası
 Yakdıda beni gözlerinin karası
 Yakdıda beni kaşlarının karası

Ufacık taşınan kale yapılmaz
 Penceresi yüksek yâre bakılmaz
 Bir yar sevmeyinen dünya yıkılmaz
 Bir yar sevmeyinen dünya yıkılmaz

9

*Dağda Gürgen Alışır**Dağda gürgen alışır kaş kirpriğe karışır**Deste kekilli oğlan sevdiğine çalışır**(Deste kekilli oğlan sevdiğine çalışır)**Alçak dağlar var mıdır yüksek dağlar kar
mıdır**Sevdayınan ölene sorgu sual var mıdır**(Sevdayınan ölene sorgu sual var mıdır)**Parmağımda tel yüzük parmağım oynamıyor**Yârimden başkasına hiç kanım kaynamıyor**(Yârimden başkasına hiç kanım kaynamıyor)**Kolunda ki saate nacar diyorlar nacar**Sen sarışın ben esmer açar diyorlar açar**(sen sarışın ben esmer açar diyorlar açar)**Tarlalarda karınca karıncaya varınca**Ben yârimi özledim saçlarına varınca**(Ben yârimi özledim gömleğine varınca)**Evlerinin önünden karga geçiyor karga**Kız ben seni almıyom dalga geçiyom dalga**Yar ben seni almıyom dalga geçiyom dalga**Yüksek dağın kuşuyum selviye konacağım**İste beni babamdan vermezse kaçacağım**İste beni babamdan vermezse kaçacağım*

10

Erzurum Ovaları*Erzurum ovalar ulan**Hey çavuş dön geri bak**Çavuşada dadaş dön geri bak**Kandili kandili kandili yar yar**Sallama çavuş mendili yar**Kandili kandili kandili yar yar**Sallama çavuş mendili yar**Erzurum ovaları ulan**Hey çavuş bir beni bak**Çavuşada dadaş dön geri bak**Kandili kandili kandili yar yar**Sallama çavuş mendili yar**Kandili kandili kandili yar yar**Sallama çavuş mendili yar**Dizilmiş oynuyorlar ulan**Hey çavuş bir beni bak**Çavuşa da dadaş dön geri bak**Kandili kandili kandili yar yar**Sallama çavuş mendili yar**Kandili kandili kandili yar yar**Sallama çavuş mendili yar**Eğilmiş koyun sağar ulan**Hey çavuş bir beni bak**Çavuşada dadaş dön geri bak**Kandili kandili kandili yar yar**Sallama çavuş mendili yar**Kandili kandili kandili yar yar**Sallama çavuş mendili yar**Terlemiş sineleri ulan**Hey çavuş bir beni bak**Çavuşada dadaş dön geri bak**Kandili kandili kandili yar yar**Sallama çavuş mendili yar*

GÜZEL İMRANLI

Çit bucağıymış önceleri adın
Sonra Hamidabad sonra İmranlı
Arılar bal yaptıkça artıyor tadın
Tadına doyum olmaz İmranlı

Suyumuzu Kızıldağ'dan içeriz
Haziran'da yaylamıza göçeriz
Önce yonca sonra ekin biçeriz
Yazına da doyum olmaz İmranlı

Kızıldağ'ın tam dibindedir yerin
Kışların soğuktur, yazların serin
Temiz hava alırsın derin derin
Havana doyum olmaz İmranlı

İnsanların gurbet elde çalışır
Gelen yabancı tez elden alışır
Pehlivanlar yaz gelende dalaşır
Güreşine doyum olmaz İmranlı

Durhan ALIÇ

ŞİİR YAZDIM İMRANLI'YA

Besmeleyle başlayarak
Şiir yazdım İmranlı'ya
Nakış nakış işleyerek
Şiir yazdım İmranlı'ya

Yaylaların süsüyle
Duyguların en hasıyla
Yüz pare köyün sesiyle
Şiir yazdım İmranlı'ya

Keşlik, Çulha, Karaçayır
Gelintarla, Yoncabayır
Kekik kokar cayır cayır
Şiir yazdım İmranlı'ya

Davul zurna düğün toyla
Arık, Maden, Ortaköyde
Pancar aşısı babukoyla
Şiir yazdım İmranlı'ya

Dağ başında çoban ile
Derde ortak oldum bile
Gâh ağlaya gâhi güle
Şiir yazdım İmranlı'ya

Delice'nin yolu ile
Şahtepe'nin gülü ile
Kızıldağ'ın balı ile
Şiir yazdım İmranlı'ya

Ormanında çayırında
Şekerağa pınarında
Dürücin'in kenarında
Şiir yazdım İmranlı'ya

Mehmet söyle, dağlar aşır
Bazen sakın bazen taşıp
Kızılırmak gibi coşup
Şiir yazdım İmranlı'ya

Mehmet ŞENGÜL

KIRK YIL ÖNCE İMRANLI DESTANI

Kimliğimde yeri vardır unutmam
Muhabbetin bol olduğu zamanlar
Bağlıyım kökümden ayrılıp yitmem
Sokakların hol olduğu zamanlar

Genelde aynıydı gönül kafası
Ambarı doluydu gelsin sefası
Otuz beş milyonda vatan nüfusu
Altmış yedi il olduğu zamanlar

Benim anlattığım Sivas İmranlı
Rakım bin yedi yüz kışı boranlı
Çocukluk çağımdan dostlu, yarenli
Omzumda kol olduğu zamanlar

Siyah önlük, ak yakalık tüm okul
Temizdi vicdanlar, temizdi akıl
Bulaşığın deterjanı kum, çakıl
Çamaşırın kil olduğu zamanlar

Tadı bir başkaydı göze suyunun
Kürünü, tuz taşı belli koyunun
Bir tazısı vardı Raif Dayı'nın
Taş çanakta yal olduğu zamanlar

Rastlamazdık birbiriyle dargına
Dostlar vardı en çetrefil zor güne
Neler sığmazdı ki neler bir güne
Saatlerin yıl olduğu zamanlar

Masal gibi gelir anlatmak bile
Mümkün değil artık gitmek o yıla
Sahip olan nerde otomobile
At, eşiğin bol olduğu zamanlar

Kuzu otlatarak yaşırdık yazı
Gönlümüze hazdı aşığın sazi
Varıdı herkesin tavuğu kazı
Her kümeste fol olduğu zamanlar

Davar emrindeydi Ukuş Receb'in
Hulis gadadaysa o sığır emin
Tarlada sabanın, harmanda gemin
Eleklerin yel olduğu zamanlar

Soğuk buz ederken saç uçlarımı
Üflerdim sızlardı avuçlarımı
Doğru giyemezdim papuçlarımı
Sağ ayakta sol olduğu zamanlar

Sokak araları kardan bir sütun
Kaymayın bu yolda artık unutul
Buza ifrit olan Tilki Maksut'un
'Ulan'diye del olduğu zamanlar

Kalaycı Cemal'in işleri yoğun
Demirci Ahmet'e gülmeye sığın
Teşide ipliğin iplikte çağın
Makinenin el olduğu zamanlar

Çilingir, terzisi, nalbant, hancısı
Fiği, mercimeği, arpa, yoncası
Çatma Yaylası'nda çıkım öncesi
Tepelerin gül olduğu zamanlar

Hubuyar Dayı'mın acısı vardı
Sanki başka bir alemde yaşırdı
Olur olmaz anlar efkar basardı
Gazellerin dal olduğu zamanlar

Mahkemede Kobbik Mustafa Emmi'm
"Çam diyirim kavak anlirsin hakim"
Hakaret sayılıp bu söz nitekim
Altı ay taş, tel olduğu zamanlar

Edebiyat ile eski merhabam
Karşılık görürdü mutlaka çabam
Hikâye anlatır Müşüde Abla'm
Konuların Zal olduğu zamanlar

Ak topraklar yüz olurdu yapıya
Helke omuzlukta gidilir suya
Hem kilitti hem de tokmak kapıya
Zirzaların zil olduğu zamanlar

Hatırlarım sene dokuz yüz yetmiş
Binali Emmice'm gurbete gitmiş
Ayrılık ninemin canına yetmiş
Dilinde hep 'gel' olduğu zamanlar

Ne günlerdi oy oy unutmak hiç mi
İçeri alırken kuşları Necmi
Dilinde değişmez pelesenk gibi
Gel, bül bül bül olduğu zamanlar

Merak işte kağnısına hürmetle
Sapa gitmiş idim çalık Ahmet'le
Sevişirdi sanki onca zahmetle
Kulağında el olduğu zamanlar.

Çok cıgızdı suya yazardı Yavuz
Yenilgiye fana kızardı Yavuz
Top benim der oyun bozardı
Yavuz Kalesinde gol olduğu zamanlar

Karatekin, Çarşıbaşı arası
Yağmurlarda dere idi orası
Kapın gelin köz küreğin sırası
Yedi, sekiz göl olduğu zamanlar.

Oyunla eğlerdim kaynayan kanı
Elinde süpürge beklerdi beni
Az sopa yemedim anamdan hani
Üstüm, başım mil olduğu zamanlar

Gazcı Emin, Deli Salim bidonla
Litre ile gaz satardı baş canla
Elektrik yoktu evlerde anla
Radyolarda pil olduğu zamanlar

Geçmiş bizim doğru ve hatasıyla
İlgim olmazdı ki göz ötesiyle
Konuşmazdı gelin kaynatasıyla
Dili varken lâl olduğu zamanlar

Ahırımız düve, dana, mozikli
Yağımız külekte, turşu pazikli
Bir odada soba odun, tezekli
Mangallarda kül olduğu zamanlar

Adam idi beyler adam gedalar
Muhabbet saçardı bütün sedalar
Hasır, cecim makat, seki odalar
İpliklerin cil olduğu zamanlar

Yeri yok komşuya yardımda nazın
Ellerinde orak gelinin kızın
Bu gün iş bizimse yarında sizin
İmecenin hal olduğu zamanlar

Kazlar vardı Makbere'nin güttüğü
Sırım İsmail'in basma tuttuğu
Naylon, lastik Abdullah'ın sattığı
Tezgahlarda nal olduğu zamanlar

Akşam ayran aşı sabah un çorba
Lazım değil idi çobana kırba
Asla eskimezdi aynıydı urba
Pantolonun şal olduğu zamanlar

Bize sevinç idi bayram bu olsa
Beklerdik geleni neresi yolsa
Gurbetten, askerden birisi gelse
Müjdelerin sel olduğu zamanlar

Bekçi Muharrem'in tizdi ses tonu
O temsil ederdi devleti, kanunu
Gündüz bile görsek korkardık onu
Memici'nin kol olduğu zamanlar

Enver abi gazete, fotoğraf, hesap
Topal Mahmut zarda bozmazdı asab
Urus Halit dellal, Kıs Yusuf kasap
Bil vatandaş bil olduğu zamanlar

Recep hoca ile müdür Muharrem
Hep efendi gördüm ve hep muhterem
İğneci Süleyman merhemdi merhem
Kim çağırsa ol olduğu zamanlar

Hastanede Şamil, İskender abi
Zabıta Recep'le, İbrahim tabi
Lokantacı Şakir doldurur kabı
Somun sıcak böl olduğu zamanlar

İzi vardır bende böyle hüznün
Farkına varmıştım hasret sözünün
Vasıta yok dağın öte yüzünün
Sanki gurbet el olduğu zamanlar

Şafak attı Hüsnü öküzleri koş
Eller işte gerek oturma boş boş
Tekel müdüründe çeşit çeşit kuş
Horozların çil olduğu zamanlar

Yağmur duasında bütün çocuklar
Kimi bulgur, kimi yağla kucaklar
Yansın pilav için artık ocaklar
Toprakların çöl olduğu zamanlar

Ne isterim güvercinler öterken
Gökte sığırcıklar sürü katarken
Yazıköy üstünde güneş batarken
Gurubun kan, al olduğu zamanlar

Komşumuzun geliniydi Mümine
Ablam der de çok severdim dinime
Kınasından yakar idi elime
Tazeliği bellolduğu zamanlar

Naciye bibimgil evcek göçmüştü
Bu ayrılık ben de yara açmıştı
Bir tarafım çökmüş tadım kaçmıştı
Muzaffer'in kel olduğu zamanlar

Köküme yapışık kopmaz bu kalbim
Bekir dedemdendi kırık leblebim
Yok idi parayı koyacak cebim
On kuruşun fil olduğu zamanlar

Asmıslardı ama severdi herkes
Tebrik kartlarında Adnan Menderes
Akli kurcalardı bu tezat, bu ters
Cahilliğin tül olduğu zamanlar

Zevki vardı mal, davarı takibin
Buluşma yerinde aynı ekibin
Irmaktan geçerken Emmim Yakup'un
Omuzunun sal olduğu zamanlar

Emine ciceydi bildiğim ebe
Ona danıştı kim ise gebe
Beşikte bağlıydı sımsıkı bebe
Kundaklarda höl olduğu zamanlar

Köroğlu, lorkesi, hoşbileziği
Hey güzeller süsler kına yüzüğü
Düğünlerde yaylaların müziği
Dansın uzak dal olduğu zamanlar

Kalfa Recep belediye kahyası
Cinağa elinde suyun kurnası
Çarşı çeşmesinde tam üç su tası
Etrafının hal olduğu zamanlar .

Olanı bu, yoktur öyle seç, beğen
Büyükler dayıydı küçükler yeğen
Helal idi kuru ekmek, baş soğan
Yiyen için bal olduğu zamanlar

Oyun yeri idi bize camimiz
Kemal Hoca İmam, Müezzin Ramiz
İnsanlar doğaldı, saftı, tertemiz
Ne hinlik ne rol olduğu zamanlar

Allı Zeynep, Yusuf Çavuş ah gardaş
Seferberlik vakti yedi yıl savaş
Anlatırken bize tok, yavaş yavaş
Gözlerinin yol olduğu zamanlar

Arkadaşım Kadir, Yakup, Mustafa
Oyun gizlempöçük, köşe kapmaca
Uzun eşek, çelik, topaç ve takla
Elimizde mil olduğu zamanlar

Fasulye yahnisi, kuskus, erişte
Haşıl, katmer, bişi kete var işte
Bir dümüç dürerdi Şaban Enişte
Çökeleğin sül olduğu zamanlar

Ne de olsa aileye destekti
Zorlama yok gönüllü bir istekti
Boyacılık çocuklarda meslekti
Fırçaların kıl olduğu zamanlar

O zaman bilmezdim elbette niçin
Hafızaya vurur gibi bir perçin
Milattı iş, olay anlatan için
Erzincan'a hal olduğu zamanlar

Zurnacı Sebo'dur bildim bileli
Oynayan coşarsa davulu ölü
Davula aşıkta o garip, deli
'Vur be Memo, çal' olduğu zamanlar

İzi böyle kaldı bende sılanın
Tercüman olduysam siz de dolanın
Taze gelin iken eri ölenin
Ölene dek dul olduğu zamanlar

Rahmetlidir şimdi çoğu isimler
Ama hafızamda kaldı resimler
Lalezar ebeme kıştı mevsimler
Belinde hep yel olduğu zamanlar.

Bu bir destan kırk yıl önceye dair
Giyim kuşam yemek, folklor vesair
Öz, özet nakleder maalesef şair
İşte böyle dol olduğu zamanlar.

Sentezi gurbette sine kahrılı
Memleketin yolu sanki mühürlü
Sevemedim sizi işte bir türlü
Eşin, dostun el olduğu zamanlar

Ozan Sentezi/Gültekin Toga

MADIMAK OYLUM OYLUM

Madımak Oylum Oylum
 Madımak oylum oylum
 Geliyor civan boylum
 Civan boylum gelirse
 Şen olur benim gönlüm

Oy madımak teke tüke saklı
 Oy madımak evelik yemlik
 Oy madımak guşguşu yemlik
 Oy madımak
 Madımak bişer oldu
 Tencerem taşar oldu
 Günde yediğim şamarlar
 Bir iken beşer oldu

Oy madımak teke tüke saklı
 Oy madımak evelik yemlik
 Oy madımak guşguşu yemlik
 Oy madımak

Madımak biçim biçim
 Ölüyom senin için
 Madımak toplar iken
 Başımdan düştü cisim

Oy madımak teke tüke saklı
 Oy madımak evelik yemlik
 Oy madımak guşguşu yemlik
 Oy madımak

Gıcini'nin Türküsü

Evlerinin önü yazı
 Ne bağırıyon körpe kuzu
 Ben Gıcini vurmaz idim
 Vurdurdu Hayriye caz

Gıcinin var allı pullu
 Temelimde delikanlı
 Gıcininin tepesinden
 Beş merminin yeri belli

Anan yoktur yanan yoktur
 Yatsı çağı geldi doktor
 Gıcininin kafasından
 Beş mermiyi aldı doktor

Amanlıyor dumanlıya
 Duman çökmüş çöl yazıya
 Durmuş temelin arama
 Gitti karakol yanına

İMRANLI'DA GELENEK VE GÖRENEKLER

1) Düğün Geleneği

Aile birliği toplumun temel yapı taşlarından biridir. Her kültürde aile birliğini oluştururken farklı nitelikler sergilenir. Her yöreye göre değişen adetler ve gelenekler ilçemizde de uygulanmaktadır

Evlenme yaşına gelen delikanlı ve ya gen kız evlenme isteğini belirten çeşitli davranışlarda bulunurlar. Evlenmek isteyen delikanlı bu isteğini genel olarak yakınlarına ve arkadaşlarına söyler. Gencin annesi ve babası bu isteklerden haberdar olunca girişimlerde bulunurlar. Çok eskiden bu isteğe razı olmayan anne, baba için genç, tepki göstererek bazı eylemlerde bulunurmuş: Sakal bırakma, pilavı kaşık saplama, evi terk etme gibi...

Bugün popüler kültürün etkisi ile görücü usulüyle evlilikten ziyade genç kız ve erkek evlilik seçimlerini kendileri yapmakta ve flört aşamasından gelmektedirler. Fakat evlilik ritüellerini her durumda uygulamaktadır.

a) Kız Beğenme

İmranlı'da evlilik çağına gelen erkek için anne ve babası münasip bir kısmet bulmaya çalışır. Kız seçme doğrudan evlenecek genç tarafından başlatılabilir.

Kız istemeden önce tanıdıkları haberler salınır. Kendi ailelerine uygun bir kız olup olmadığı sorup soruşturulur. Aileler tavsiye üzerine kız evine çıkarma yaparlar. Evlenme işi "görücü" denilen erkek tarafından seçilen kadınlar tarafından seçilen kadınlar kız evini işaret ile başlar. Görücüler haberli ha da habersiz kız evine giderler. Bu arada kadınlar kızın fiziki özelliklerini, becerikli olup olmadığına, evin düzenine, ailenin varlığına, kızın görgülü ve ağırbaşlı olup olmadığına dikkat ederler.

Görücü ekibinin içinde erkeğin annesi, kız kardeşi, yengesi ve birkaç akraba bulunur. Görücüler adet gereği kızıdan su ister. Kızın görücülere saygı gereği arkasını dönmemesi gerekir. Eğer görücü ekibi ikna olursa konu evin erkeğine açılır. Oda kız ve ailesi hakkında malumat toplar. İmranlı'da herkes birbirini iyi tanıdığı için soruşturma işi çok uzun sürmez. Eğer kız tarafından olumlu bir cevap çıkmazsa erkek tarafı kısmetlerini başka yerlerde ararlar. Cevap olumlu ise tekrar gelmek için evden ayrılırlar.

b) Söz Kahvesi

Kız tarafından olumlu bir haber çıkarsa önceden belirlenen bir gün erkek tarafından kalabalık bir grup genellikle akşam namazından sonra kız evine giderler. Kız tarafından da akrabalar olur. Kısa bir sohbette sonra "hayırlı bir işimiz vardır. Allah'ın emri peygamberin kavliyle oğlunuz ..... 'ya kızımız ..... 'ye istiyoruz." denir. "Allah yazmışsa ne diyebiliriz." cevabını alınca kahve içmek için gün alınır. Belirlenen bir günde kalabalık bir ekip kız tarafına gider. Oğlan tarafı kız evine giderken çiçek, şeker, lokum, altın gibi hediyede alır. Bu törende tatlı olarak şerbet dağıtılır. Bunun anlamı evliliğin ağız tadıyla olmasını dilemektir. Kahve içileceği gün imamda evde bulunur. Kahve hazırlanırken oğlanın babası mutfığa davet edilir. "Kahve pişmiyor." diyerek bahşiş alırlar.

c) Yüzük Yemeği (Nişan)

Kahve içmenin ardından belirlenen bir günde kız evinde, kadınlar arasında yapılır. Yüzük yemeği yapıldığı gün ekşili çorba, patates mıhlısı vb. İmranlı'ya has yemekler yapılarak misafirlere ikram edilir. Bugünde yapılan yemeklerin masraflarını erkek evince karşılanır. Yüzük yemeğinden önce çarşıya gidilerek gelene nişan elbisesi ve nişan yüzüğü ayrıca günlük giyeceği kıyafetler alınarak eksik görülür. Damada da nişan yüzüğü ve elbise alınır. Akşam ezanından sonra toplanan ilçe kadınları yüzüklerin takılmasının ardından çalılıp oynarlar. Eğlence bitince misafirler tarafından gelin adıyla hediyeler sunulur.

ç) Nişanlı Görme

Nişandan sonra damat kız evine nişanlısını görmeye gider. Eskiden nişanlı görme gizlilik içinde

yapıldığı için nişanlılar birbirlerini bacada görürlermiş. Erkek kız evine giderken yanında nişanlısına hediyeler götürür. Bu sırada kız evinde erkek bulunmaz. Nişanlılık süresince dünürler arasında özellikle perşembe akşamları "Cuma akşamlığı", bayramlarda ise "bayramlık" adıyla hediyeleşmeler olur. Maddi durumu iyi olan aileler, kurban bayramında kız evine kurbanlıkta götürürler. Eskiden alınan başlık parası bugün unutulmuştur. Ancak kız anasına "süt hakkı" adıyla para veya altın, kızın kardeşlerine ise "kardeş yolluğu" adıyla çeşitli hediyeler verilir.

d) Bayramlık

Gelinin nişanlılık döneminde dini bayramlara rastlarsa erkek tarafının hediye göndermesi gerekir. Ramazan ayı içerisinde "iftarlık" adı altında gelin için gıda alışverişi yapılır. Bayramda ise kıyafet hediyeleri alınır. Kurban bayramında arife günü ellerinde imkânı olan taraf koç gönderir. Bu koç süslenir ve boynuna bilezik asılır. Koçu alan kız tarafı da koçu getiren kişiye hediye verir.

e) Kına Yakma Töreni

Kız evine kına gecesi günü davetliler gelmeye başlar. Eğlence başlar. İlerleyen zamanda gelin adayı ortadan kaybolur ve kına yakma için hazırlanır, bindallı kaftanını giyerek kırmızı duvağını örter. Bu esnada bir ayrılık yaşamamış ve mutlu bir evliliği olan bir kadın kınayı hazırlar. Etrafı mumlarla süslü bir tepsinin ortasına yerleştirilmiş bakır tas içinde hazırlanan kınanın ortasına bereket getirmesi için altın konulur. Kına hazırlandıktan sonra da salonun ortasına gelinin oturması için sandalye konur, ışıklar söndürülür. Kına tepsisini taşıyan aile büyüğü önde gelin adayı arkasında genç kızlarda ellerinde mumlarla gelinin arkasında türküler eşliğinde salona girerler. Gelin adayı salonun ve misafirlerin ortasında kendisi için hazırlanan yere oturur. İşte bu esnada "yüksek yüksek tepelere" adlı mani tüm davetliler tarafında söylenir. Kızlar ellerinde mumlarla gelinin etrafında dönerken aile büyükleri gelinin önünde otururlar. Kınayı hazırlayan aile büyüğü, gelinin eline kına yakmak isteyince gelinin eli açılmazmışçasına kapanır. Aile büyüğü gelin avucunu açmıyor dedikten sonra, damat adayının annesi gelinin avucuna altın sıkıştırır. O zaman gelin elini açar ve kına eline sürülerek avuçları tekrar kapanır, mendille sarılarak üzerine kırmızı renkli parmaksız gelin eldiveni giydirilir. Kına gecelerinde gelini ağılatmak için duygusal türküler söylenir. Her yörenin kendine özgün türküler mevcuttur. "Annesinin bir tanesi" gelin adayı türküler eşliğinde ağlamazsa evlenmeye çok hevesli olduğu düşünülür ve konuklar tarafından ayıplanır. Bununla beraber kinasız gelinin' de cennete gitmeyeceği inancı yaygındır.

f) Düğün

Düğüne iki hafta kala yıkanıp ütölen çeyiz malzemelerini, kız evinde, boş bir odada, sergilenir. Kız evi tarafından tutulan bir kadın, ilçedeki bütün evleri dolaşarak kız anasının selamını söyler. Çeyize bakmaya davet eder. Çeyizin ilk hediyesi damattan gelir. Çeyize bakmaya giden kadınlar ya para ya da imkânları ölçüsünde hediye götürürler.

Çeyiz, düğünden bir gün önceye kadar serili kalır ve en son gün çeyiz yazma töreni gerçekleşir. Törenin sonunda, orada bulunanlara erkek tarafının aldığı pasta veya çerez ikram edilir. Son olarak hocanın duasıyla tören biter.

Törenden sonra, çeyiz toplanarak bir kamyonu yüklenir ve davul-zurna eşliğinde oğlan evine götürülür. İndirilecek ilk eşya çeyiz sandığıdır. Sandığın üzerine gelinin kardeş veya yeğenlerinden biri oturmuştur ve istediği bahşış verilinceye kadar kalkmaz, bahşışın verilmesiyle göç indirilir; gelinin eşyaları damat evine girmiş olur. Düğün sabah saatlerinde başlar. İlk davul sağdıç evinde çalınır. Bu arada damat ve damadın arkadaşları da sağdıçın evinde tıraş olmaktadır. Tıraşın bitmesiyle, sağdıç tarafından, damadın ve sağdıçın arkadaşlarından oluşan kalabalık bir topluluğa yemek verilir.

Kökü çok eskilere dayanan "damat kaçırma" adeti halen devam etmektedir. Bu adeti daha çok damadın arkadaşları yerine getirirler. Düğünün ikinci gününde ilk davul oğlanevinde çalınır. Damadın yakınları davul-zurna eşliğinde sadece erkeklerin katıldığı düğün töreni için düğün salonuna doğru hareket ederler.

Topluluğun en önünde elinde bir bayrakla bir delikanlı olur. Onun arkasında davul- zurna vardır ve

halk ezgileri çalar. Daha sonra hep birlikte düğün salonuna gidilir.

Çalgıcılar salonun kapısında, herkes içeriye girinceye dek çalmaya devam ederler. Daha sonra törene onlar da katılırlar. Bu törende gelin ve damat bulunmaz. Gelin ve damadın babaları topluluğa "hoş geldiniz" der ve geldikleri için teşekkür ederler.

2)İmranlı 'da Sünnet Geleneği

İmranlı'da bir erkek çocuk 5-7 yaşlarına geldiğinde ailesinde bir sünnet telaşı başlar. Bu yaş grubundaki çocukların sünnet ettirilmelerinin sebebi hem okula henüz başlamamış olması hem de olayları henüz idrak edemeyecek olmasıdır. Aile çocuklarının yaşı ve ekonomik durumlarına göre çocuklarını sünnet ettireceği zamanı yaklaşık iki ay önceden belirleyerek başlar. Aile düğün gününü belirledikten sonra bir hafta on gün öncesinden konuklara haber verilir. Bu duyuru okuyucu, elçi göndererek veya davetiye olarak yapılmaktadır ve sünnet düğününe fazla kişi çağırılmasına özen gösterilmektedir. Eğer ilçede hali vakti yerinde olmayan çocuklar varsa bu düğünde onların sünnet olmaları sağlanır hatta hali vakti yerinde olanlar -bugün yardım derneklerinin yaptığı gibi- toplu sünnet düğünleri yaparlar. Kendi yakınlarıyla birlikte birçok çocuğu sünnet ettirirler. Sünnet düğününden evvel evde hummalı bir hazırlık başlar; camlar, koltuklar, halılar, yerler silinir, perdeler yıkanır, boya ve tadilat yapılır. Sünnetten önce sünnet çocuğuna gömlek, uzun entari, cibinlik, ayakkabı ve iç çamaşırından oluşan giysiler; çocuğun yatağını süslemek için tül, balon, şilte, çarşaflar alınır. Kına gecesinin olacağı gün alınan eşyalar, çocuğun annesi, akrabaları ve kirvesinin eşince evin özel olarak hazırlanan bir odasında kurulan karyolayı süslemek için kullanılır. Sünnet yatağı adeta bir gelin yatağı süslenir gibi ipekli kumaşlarla süslenir. Yatağın üzerine renkli, güzel yastıklar ve kırlentler yerleştirilir. Bazı evlerde karyolanın başına bayrak asılır, çocuğun başucuna muhafaza içinde bir kuran asılır, karyolanın kenarları ve odanın çeşitli yerlerine balon ve diğer süsler asılır. Takı yastığı denilen dantel ve oylarla süslenmiş bir yastık yatağın baş tarafına konularak çocuğa hediye vermek isteyenlerin bu yastığa takmaları sağlanır. Sünnet olacak çocuğun birde kirvesi olur. Kirve, çocuğun bir yakını veya aile dostlarından biri olabilir. Kirvenin asıl görevi çocuk sünnet olurken çocuğu tutmaktır. İmranlı'da çocuğu sünnette tutan kirve, çocuğun manevi babası sayılır. Kirvelik "peygamberlik dostluğudur" derler. Onun için kirve olmaya karar verenler, kendilerini artık birbirleriyle akraba sayarlar. Çocukları ise birbirleriyle kardeş sayılır. Her ailede olmasa da çocuğun giysisi kirve tarafından alınır. Kirve

çocuğa altın, saat vb. hediyeler takar. Çocuğun babası tarafından kirveye halı, kıyafet vb. hediyeler verilir. Kına gecesi İmranlı'da genellikle cuma akşamları yapılır. Cuma sabahı sünnet çocuğu giydirilir ve yatağı hazırlanır. Akşam yemeğinden sonra konuklar bir arada toplanır ve orkestra eşliğinde halaylar çekilir oyunlar oynanır. Sünnet çocuğunun sağ elinin başparmağı ile işaret parmağına kına yakılır. Kına gecesine gelen misafirlere çerez, meyve suyu ikram edilir. Kına yakılırken söylenen türkülerden birkaçı şunlardır:

*Büyük cevizin dibi
Nanay kibarım nanay
Ne gezersin el gibi
Nanay güzelim nanay*

*Sallan da gel yanıma
Nanay kibarım nanay
Helalce malım gibi
Nanay güzelim nanay*

Gelin kınasında olduğu gibi aşağıda ki türkü de söylenir:

*Yüksek ayvanlarda bülbüller öter
Bülbülün figanı aleme yeter
Benim çektiklerim ölümden beter
Gel anam gel bacım gelin olasin*

*Çarşamba gecesi bize gelesin
Elinin kınasın al eylemişler
Gözünün sürmesin bol eylemişler
Seni bir yiğide mal eylemişler*

*Gel anam gel bacım gelin olasin
Çarşamba gecesi bize gelesin*

Cumartesi sabah sünnet çocuğunun kıyafetleri giydirilir ve çocuk gezmeye çıkartılır. Sünnet çocuğunun annesi konvoy yapmaya gelen arabaların aynalarına havlu veya yazma bağlar. Gezdikten sonra çocuk sünnet odasına alınarak sünnet edilir. Kesme işleminden önce ve kesilme sırasında "Allahu ekber Allahu ekber" denilerek tekbir getirilmekte, işlem bitiminde "oldu da bitti maşallah..." şeklindeki çok bilinen tekerlemelerde söylenilmektedir. Geçmişte sünnetçiler genellikle mahalle aralarında dolaşarak çağırılan evlere giderler ve sünnet işlemini gerçekleştirirlerdi. Eskiden sağlık memurları bu işi yapmadığından "gezici sünnetçiler" çocukları sünnet ederdi. İmranlı'da sünnetçi olarak bilinen Sünnetçi Aslan, Sünnetçi Efo ve Sünnetçi Cemal'dir. Bu şahıslar şu anda İmranlı'da yaşayan orta yaş üzeri neredeyse her erkeğin muhayyilesinde acı tatlı yer etmektedir. Günümüzde sünnet işlemi öncesi ve sonrası törensel uygulamalar varlığını sürdürmekle beraber, kesme işlemi evde veya sağlık kurumlarında doktorlar tarafından yapılmaktadır. Sünnet bittikten sonra Kur'an-ı Kerim ve Mevlid mahalle imamı tarafından okunur, gelen konuklarla beraber yemek yenilir; konuklar sünnet babasına ve dedesine "Allah evlendirilmesini de göstersiz ya da "Allah düğününü de göstersiz" diyerek sünnet evinden ayrılırlar. Çocuktan kesilen parça da toprağa gömülür. Sünnet düğününe çağrıldıkları halde mazeretli nedeniyle katılamayanlar düğünden sonra kendileri için uygun olan bir günde sünnet evine gider hayırlı olsun diyerek hediyelerini takdim ederler.

3) İmranlı'da Cenaze Töreni

İmranlı'da cenaze evinde yemek pişmez. Dost-akraba, konu-komşu, bir müddet cenaze evine yemek gönderirler. Yemek yapamayacak durumda olanlar ise şeker, pirinç, yağ gibi malzemeleri göndererek

cenaze evinin hatırını alır. İmranlı'da ölüm ile ilgili gelenekler, kişinin sekerata girmesiyle başlar. Sekerat halinde ki kişinin yakınları toplanarak, aklı başında ise helalleşirler ve yakınları tarafından Kur-an'ı Kerim ve ezan okur. Hastanın ağzına kaşıkla zenzem verilir. Yutamayacak kadar hasta ise tül bent ya da pamukla zenzeme batırılarak dudakları ıslatılır. Cenaze de kadınlar ayrı erkekler ayrı toplanır. Cenaze tabuta konulduktan sonra tabutun üzerine önce bir çarşaf çarşafın üzerine de yeşil örtü örtülür, baş tarafına "yaşmak" adı verilen kenarları oyali bir başörtüsü örtülür. Çarşaf cenazenin bayan olduğunu belirtmek içindir. İmranlı da kesinlikle ölü bekletilmez. En kısa zamanda yıkanıp defnedilir. Bazı yörelerde cenaze sapma mezarlara defnedilirken İmranlı'da gelenek düz mezarlardır. İmranlı mezarlığında her sülalenin belirli bir yeri vardır. Cenaze kendi sülalesine ait olan bölüme defnedilir. Cenazenin defnedileceği yer akrabalar veya İmranlı Belediyesi personellerine 80 cm eninde ve 2,5 m boyunda bir dikdörtgen şeklinde kazılır. Defin işlemi bittikten sonra, Yasin'i Şerif okur, ardından duası yapılır. Daha sonra Taziye halkı bittikten sonra ilçe halkı cenaze evine ya hoca ile ya da gruplar halinde giderek tekrar başsağlığı dilenir. Daha sonra hoca ölümle ilgili nasihatlerde bulunur. Cenazenin hayata veda edişinden sonraki 40. Gün özel bir öneme sahiptir. Cenazenin bu günde "kırk" yapılarak cenaze sahiplerince halka yemek dağıtılır.

4) İmranlı'da Dini Bayramlardaki Adetler

Dini bayramlar bir başka coşkuyla yaşanır İmranlı'da. Bu coşkuda bayramın yarattığı manevi havanın yanında gurbetçilerinde büyük payı vardır.

Bayram hazırlıkları günler öncesinden başlar. "Hurma", "baklava" ve "sarılı burma" tatlıları yapılır, yaprak sarmaları sarılır. Ramazan Bayramı'nda sadece bunlardan ibaret olan ikramlara Kurban Bayramı'nda et de katılır. Bayramlaşmaya gelen büyük küçük herkese muhakkak bu ikramlarda bulunulur. Arafe Günü mezarlığa ziyarette bulunmak adettir. Bayramın ilk günü büyükler ziyaret edilir. Ziyaretler diğer günler de devam eder.

5) Yaylaya Çıkma

İmranlı'nın yaylası, ilçenin 13 km kuzeydoğusundaki "Çatma Yaylası" dır. Yaylaya haziran ayının ilk haftalarında çıkılır. Yaylaya çıkan herkes tarifsiz bir sevinç yaşar. Çünkü yayla; bolluğun, bereketin, sağlığın, temiz havanın, buz gibi havanın sembolüdür. Çünkü yayla; közde biberin, mantarın, kaltorun, is kokulu çayın sembolüdür. Fakat yaylaya çıkma eskisi kadar yaygın değildir.

Yaylaya çıkılan ilk akşam, gençler meydana toplanarak, kurumuş kevenlerden bir ateş yakar, çevresinde türkü söyleyip halay çeker...

Ertesi gün, ilk ısıklarla, hayvanların dışarı çıkmak için sabırsızlanan sesleriyle, dumanları eteklerine inmiş dağlara karşı uyanılır.

6) Hab Etme

"Hab etme" genelde iki ev arasında yapılan süt alışverişidir. Bu işlem, işlerinin hem daha hızlı hem de daha az yorucu aşmasını sağlar.

Süt, genelde haftadan haftaya el değiştirir. Süt alışverişi ölçüyle olur. Diğer evden süt alınan her gün için "haz" denilen ince ve yaş çubuğa bir kortik atılır. Süt leğenlerde süzülür ve yüzü gelinceye- yani kaymağı çıkıncaya- kadar bekletilir. Bu kaymaktan, yayıktan yaymak suretiyle; yağ, kaymağın altında kalan sütte ise çökelek ve peynir yapılır.

6) Saya Gezme

İlçemizde unutulmuş törelerden biridir. Tören, yazın ilçeye çobanlık yapan kişi tarafından kış mevsiminde gerçekleştirilir. Koyunların doğum yapmasına iki ay kala, bir akşam vakti sırtına heybesini vuran çoban, ev ev gezip tekerlemeler söyleyerek; tereyağı, yarma, bulgur vb. yardımlar alır. Bu tören televizyon, radyo, bilgisayar gibi elektronik cihazların olmadığı zamanlarda, çocuklar tarafından sabırsızlıkla beklenen vazgeçilmez bir eğlencedir.

Çobanının, yardım isterken söylediği tekerlemeler şunlardır:

Koyunun yüzü yitti,
Kuzunun tüyü bitti,
Ne kaldı, ne kalmadı?
Elli gün kaldı.

Elli günün ortası,
Toklu koyun kertesı
Gagara kaşlı karılar,
Fışır fışır sağasın

Al bilekli gelinler
Gümbür gümbür yayası
Haydi koyuna diyesi
Ayrarı boz köpeğe dökese

Koyunlu evler gördüm
Kurulmuş yaya benzer
Koyunsuz evler gördüm
Soğumuş çaya benzer

Bal parmak ile yoğurulur
Parmağı ballı hatunlar
Yağ tırnak ile yoğurulur
Tırnağı yağlı hatunlar

Anamsın karalı koyun
Benzersin marala koyun
Sahabın yününü kırkar
Teper harala koyun

Anamsın kara kaş koyun
Karlı dağları aş koyun
Karanlık gecelerde
Çobana yoldaş koyun

Anamsın tatar keçi
Dağlarda yatar keçi
Kış ağır bastırınca
Oğlağın atar keçi

Bir taş attım Çatmı'ya
Çatma yere batmaya
Bir kaşık yağı vermeyen
Sevdiği ile yatmaya

METİNLER

Metin 1

Adı : Kiraz
Soyadı : Aksoy
Yaş : 65
Derleme yeri : Türkkeşlik Köyü

Birgün Zara'dan geldim. Böyle oturdum bir ufah soba yahdım. Ondan sona kafamı çekyata göydüm, bişey vijiit etdi. Allah Ya Rabbi diyorum bu neyin nesi dedim. Belledim dışarıdan geldi bi daha vijiit etdi. Hemen gusurganın deline ahdı ben belledim. Kertenkele goya dutuyam da dedim guyrunu çekiyim hemen geldi, gafasını şaah suratıma emmin de beyle burada yatıyordu. Memmet dedim yılana bah ondan sona ordan gaçırttıh, getirdih. Aha bu eski şeyin arkasına girdi televizyonun altına girdi televizyonu beri çekdik. Çalavura çalavura gafasını ezdi. Hordan da Memmed bastonuna dahdı gapiya attı.

Metin 2

Adı : Feride
Soyadı : Tanyeri
Yaş : 68
Derleme yeri : Türkkeşlik Köy

Birgün de anamınan çit sürmeye gittik, geldik. Keşlik tarafında anamın babasının malını almış, anam bu tarafda gargalı tarafında çit suruyoruh aha böyle. Bu zamanaca sürdük bi yağmur yağdı bi yağmur yağdı amma amcam da var o enişdem olacah asgerde ordan amcamın gelini var onların iki çit oküz bizim bir çit oküz okuzün öüne düşüyorum oküzün birinin gözü sağhad o tarafa geldi mi ürküyo rbir tarafda dikiliyorum o gelene gader Neyse ahşam oldu yağdı yağdı yağdı. O madenin suyu varya, madenin suyundan bi sel geldi emme Allah geçeceh nası biliyomu nası geçeceh biliyomu oküzlerin boyunduruna bineceh de geçeceh. Ordan amcam ileri geçti emmimin geliniylen ben ikimiz bir bindik babam arhada amcam öğde biz ortadayıh neyse biz geçdih geri döndüh ki babamı oküzleri de barabar su hızlanmış biz geçeriken yine ohadar deilidi su. Çoudu ordan beb başıdım evvel baba demezdih amca dedim. Amca ağam gediıyor dedim, emmimin gelini oküzden indi seyirderek o garadepeye doğru bağırarah gediıyor ben ırmaan ordayım o gediıyor başında bir papah biyaz papah boyundan aşası heç görünmüyor. Ordan aşası suyun içinde bağrıyom. çığırıyom millet hep bu taraftan da doldu emme su kim yiit ki gire amcamın gelini garadepeye çıhip bağırdihleyine obür amcamın oğullarının camışları varıdı ordan bahmış gi noldu sehel diyi bağarmış demiş gi Musa emmim suya düşdü. Kemal gavuşmuş o arada. Amcamın oğlu camışı aldı süre süre geldi babam böyle bir söğügün dalına dutunmuş emme boyundan yuharısı heç islanmadı emme boyundan aşası hep çamur, orda dikili galdı. Ordan Keşlih'den de çoh adam birihdi. Garaboğız'dan da geldiler amma kimse yahlaşamıyor ki suya hala yağyor yağyor sicim gibi. Ben çocuum çığırıyorum oraları sese galdırıyor. Barbar bağırıyorum. Babam orda durdu amcamın oğlu geldi, camışa bindi yularını eline aldı, gitdi. Oriya dikildi, babam da amcamın oğlunun boynuna bindi amcamın oğlu da camışın üstün deya ordan buyanlı geçdih. Keşlik'den taraf geçdik. Millet dedi ki haydı bizim koye gideh. Hanı duşdünü gördüh. Kim inanır ki öldümü galdımı burıya naa getirdin, der. İleriki geçdimiz yer yoludu. Adam fahılılar neyler, yaylıya gediordu. Ordan çakmahgıran ordan döndü, geldi. Babam da boynunda amma bu suratları godesi mosmor olmuş. Kösa oldu daşlara, gayalara çarpa çarpa. Ordan geldi eve. Bir davar kesdiler. Babamı bunun posduna yatırdılar. Ölmedi emme hışır gibiydi. Su çarpa çarpa daşlara gayalara çarpa çarpa. Çit süremezdi, çalışamazıdı. Hışır oldu işde davar kesdiler. Davarın posduna yatırdılar. İki gun üş gun yatdı öyle. Bir sene yüzlü gozlu bir sene yatdı. Sora da eyi oldu eyleşdi emme pek eyi olmadı. Bu gemihleri godesi gapgara oldu. Ondan sona babam boyle olunca tarlaya neye biz gediıyoruduh. Analım neyim sürüyordu ablam ne zaten iki baciyıh biz. Babam üş sefer evlenmiş. İleriki garıdan heç çocuh olmamış. Analım bir tene getirmiş. Bir gadın getirmiş. Gömüşüklümüymüş neyimiş. Babam da gabel etmem demiş.

Ondan sora da benim anamı almış, anam da Zara'da gelinimiş. Ordan iki gızı varımış. Lahana çahını derlermiş onlar zenginimiş. Ordan bosdan çahan etmeye getmiş. Geriye gelmiş gi gaynanası saca ehmek bişiyor. Bu çocuğu sırtından cezmiş. Çocu sırtından çazer çizmez gaynanası almış çocu. Sacın üstüne oturtmuş. 6 aylık çocuk yanmış. Orda bişmiş. O arada anam gafayı oynatmış. A beyle bağırı bağırı buyanı yuharı getmiş çıra çıra. Çocuk zate ölmüş orda. Öbür çocuk da oğun ardına ölmüş neyse anam geçip gediyo.

Dağlara doğru dayılarım aramıya düşüyor hanı Kömüşlü'ye Sedilli'ye neye doğru. Tembeh ediyorlar çobanlara neye. Hanı çobanlar bahin ses ne bulabilirmisiiz diye. Çocuk öldü zaten, garı noldu, gocası arıyor gaynanası gaynatası arıyor. Gaynatası hersleniyor, gaynanasıyanan doğuşuyor çocu niye yahdın diye. Neyse aradan üç dört gün geçiyor. Bir çoban bahıyor ki bir ses geliyor. Vuuu ediyor. Arhadaşına diyor ki buradan bir ses geliyor. He diyor ikisi bir oluyor. Gorhuyorlar ya. Cuhlarda uğultuya sese yahlaşıyorlar ki bir daşın dibine oturmuş, pislemiş, yemiş pislemiş, yemiş elii yüzü gafayı da oynatmış ya. Sesi de çıkmıyor. Anamı getiriyorlar çocukların biri seğirderek eve geliyor. Çobanların geliyor diyorlar ki bize tembeh ettiler işde. O kadın felanca yerde, daşın dibinde pislemiş eli yüzü. Ordan koylü geliyor anamı alıyorlar, kendi koylerine götürüyorlar. Anam Bozgurlu'ya ordan şindiki gibi tilifon yoh bişey yoh. Ordan bir tenesi geliyor. Mihtar getiriyor anamı eve. Mihtarın garısı, hocanın garısı ikisi bir oluyor, anamı yuyorlar, yahıyorlar, ohuyorlar hocalar orda. Dayılarım geliyor alıp gediyo. Sora buriya getiriyorlar. Burada halalarım varımış. Onların yanına getirmişler. Bir Molla Memmed varımış. Ben bilmiyorum da. İşde anamı Molla Memmed ohuyor. Anam ecik düzeliyo. Halalarım da analıma diyorlar ki işde sen bunu üstüğe al, o da alıyor. Babama ondan da iki gızı oluyor. Benden böyüh bir oğlan oluyor. Çocu zay ediyor. Daha da olmuyor. oğlu işde.

Metin 3

Adı : Ayvaz

Soyadı : USTA

Yaş : 48

Derleme yeri : İmranlı Merkez

Anamgil bize bağırırlardı, çağırırlardı, gelmezidik. Garartın gaha, hesbeli, gan gusmuş. Seksen darbesinde 14 yaşındaydım. O günde inşaatımız vardı. Ev yapıyoruduh Sabaanan gahdih. Ustalarımız gelmedi. Televizyonlarımız var ama teh ganal var. Trt. 12 Eylülüdü. İşte nedir neyin nesi. Bi de bahdihk gi sağda solda asgerler, geldiler, dediler ihdilal olmuş. Asgeri darbe. Sohaa çıhma yasaa var. Çarşıya falan kimse çıhamıyor. Asgerler var sade. Artih zaman sora da hayat normale dönmeye başladı. Dedem Erzurumlu, ebem Bardızlı. Ebem molla oğlu gızı. Dedemgil Serdaroğulları o zaman soyadı ganunu yoh ya. Serdar Recebin iki oğlu varımış. biri Hüseyin. biri İbrahim. Ebem çocuk yaşda gelmiş burda evlenmiş dedem de Yemen'e getmiş. Osmanlının işte son dönemi 1876-1877. Bilmiyom ben. Ebemi görmedim de. Ebem çoh uzun yaşamış. 7 sene gelmediği rivayet ediliyor hatta gözlerini falanda gaybetmiş, gözleri kor olmuş. Sora da gelmiş. Dedem gelmiş, artih nası gelmiş. O zaman ulaşım yoh, haberleşme yoh artı esir mi düşmüş, savaş mı olmuş artih ne olmuşsa. Sora anama demişler gocan gelmiş anamda inanmamış. Bu hadar zaman sora adam sağ galır mı heç demiş. İnandıraramamışlar zaten. Dedem de ordan hastalıklı gelmiş. Ordan hasdalih gapıp dedem vefat etmiş. Çoh uzun yaşamamış. Yemen'den geldihden sora oğulları varımış 3 dene: Arif, Şerif, Sefer. Biz Arif'in torunlarıyih. Şerif de genç ölmüş, şerifi görenler vardı. İhdiyarlar anlatıyor, genç ölmüş hadda 20 yaşında anca vardı. Hastalığa yahalandı diyor. Basid de bişeymiş ama o zaman tedavi yoh, bişe yoh. Ben 1989 da nişanlandım zaten asgerden de gelmişidim. 1990'da düğünüm oldu. 1991'de çocuğum oldu. 3 tane çocuğum var. 2 oğlan 1 kız. Ben gahdım ki zaten bu işle uğraşıyoh da biz bu saadden sora artih bitmiş bu mesleh. Emehli de doldu ama yaşa tahılma var ya. 3 sene daha pirim ödemeh zorundayih artih. Biz de girih çihih onlarınan uğraşirik. Esgiden inşaatlara camcısı ayrı gidirdi, marangozu ayrı gidirdi, mermercisi ayrı gidirdi. Ne bilim fayancısı ayrı gidirdi. Şindi bunlar teh sektör oldu, şimdi sen verirsın parayı onlar da sene anahdarı verirler. Biz de işde girih çihih olursa onlarlan uğraşirik. Onlar öyle şeylerle uğraşmir. Düğünlerde hayreti yemehleri verirlerdi. Ahlimızda o galdı. Cenazelerde cenaze galdihdan sora 3 gün 5 gün 1 hafda süre zarfı içerisinde yemeh

verirleridi ama o zamanlar yoğudu da. O zaman örfümüzün adedimizin devamı şöyleydi. Şindi yemeh götürirler ya yahnınlıh dereceleri o zaman da varıdı. Cenaze evinde 1 hafda 10 gün yemeh gaynamazıdı. 1. derece ahrabaları, gomşuları yemeh götürür, şindi şeye döndü etli ekmeğe. O zaman ev yemehleri pilav, türlü, ayran olurdu. 1 sene 2 sene sorada hayreti yeme verirleridi. O zaman binalar toprahdandı. Yazın sıcah mevsimde işde reşberlih güzün ekim biçim işi bittihden sora adam 1 tene 2 tene düge bahar işde ele onu keserleridi. Gaşih alırıdıh, hayreti gaşihlarımız varıdı. Her evde çocuhlar, onlar bile getiriridi. Anam idare ederidiki hayretiye gideceh bu hayreti gaşığı vermezleridi. Oralarda gayıp mayıp olur diye. Böyle damların üsdüne sofra bezi sererleridi. Yer sorfası. Pilav, bulgur pilavı pirincinen, neyinen. Soradan tanışdıh. Önceden yoğudu. Yahnı, patates. patlıcan da yoğudu Muz, soradan tanışdıh. Biz bunlarınan. Valla bekli de bundan 20 sene öncesine dönsek biz muzı bile bilmirdik. Hanı nası yiyilir diye elma ne varıdı. Ispanah, pırasa bunları mevsimine göre yeridih. Yazın garpuzunu yeridik, kirazını, vişnesini, erigini; gışında elmasını portagalını, lahana, turp. Bolca turşu vururlarıdı. Ufah tefek bosdanda ekerleridi. Pezik turşusu, kök turşusu, onlar varıdı. Suşehrin'den çoh gelirdi. Halen de gelir erik teneke hesabı alırıdıh. Godik, cinih (cinih en küçüğü) bunlar ölçü aletleri. Her ev alırıdı. Ondan nüfusu çoh olan daha çoh alırıdı. Un üğüdürdük. Gaç nüfussun, 5 nufussun. 50 godik goyacan ki ertesi sene o hasad bittikden sora ki zamana gadar yetsin. Hamur yoğururdu anam tekne de, orda yoğururlarıdı. Eşki hamur, mayalı değil. Fırında bişirirleridi. Dohdükleri yumah, yumağı dasdara dökerleridi. Uğra derleridi uğra ney tahdadan yapılmış dört köşe onun içine ayırdıhları iki yuma goyarlar öbür hamura gadar o eşgir. Esgiden ekmen kepenide almazıdıh. Öyle kepehli mepehli bişirirleridi fırında, mahalle fırınlarında. Bazen de fırınlar çoh yoğun olirdi. Talep çoh olirdi, şey yapirleridi nöbet alirleridi. Fırınıcı nöbet verirdi ama derlerdi ki evde heç ehmek yoh bi aralıh edek aralıh da yanı çoh az bişey kelete veyahut da. Şindi mahalle fırını var amma daha günübirlili yapmirlir. Böyle özlem duyuyuruh. Bazen 3-5 gişi bi araya gelir çünkü fırının ısınması mesela fırın ısınır, 3-5 gişi bir bişirir. Önceden sırf bu işi yapanlar varıdı. Fırınıcı bayanlar onlar fırın işletirdi ve gece gündüz zabahlara gadar ehmek bişirirleridi. Gaynana gelin mutlaha doğuşürler yanı gaynanaynan gelinin doğuşü olmayan ev yohdurdur. Yoh diyende yalan söyler. Evelden boşanmalarda azıdı, şindi onlarda artıdı. O da basit şeylerde işde biz ayrılmaya garar veridih. Hoppala! Yav neye ayrılırsın yanı doğuşde olur gavgada olur yanı hemen neyi bitirirsin. Eğlence mi bu iş öyle. Büyük bir sıkıntı olmadıhdan sora vay efendim bu isdeğim yerine gelmedi, işde bu böyle olmadı da ee tey. Benim a şimdi yengelerim var. Gırh yıldır evli olanlar var. E halen olmuş eşya dizirler o gün yoğumuş, bugün olmuş yanı noolmuş. Goltuh dahımı soradan olsa ya da heç olmasa valla biz sekilerde yatırdih, yasdıhları varıdı, çil yasdıhları. Çil de uzun sert bir ot işde. Onlardan doldirirlerdi. Sekinin bitiş nohdasında da abdeslih varıdı işde ora çimirlerdi. Öyle oda moda narırdi. Biz teey 8-9 uduh bir tene odamız varıdı, bir tene havlı (salon) bir tene de ağaç gapısı varıdı. Eyyolluma örtulmezdi bile fırtına esdimiydi bahardıhki hep altından gar dolmuş. Bi de ev damı varıdı. Süd evi, orda ambar varıdı. Buğdamızı gorduh, bir gözüne tohumluh bir gözüne unu goyardıh. Bi de ocağı varıdı. Böyük kemerli ocak. Orda da anam işde südü neyi bişirirdi. Ağartı yapirdi yağ ,peynir, çökelik bizim bi de tel peynirimiz var. Bizim yağsız ondan ondan yapirlerdi. Küplere basirlerdi, bidon falan soradan çıhdı. Evelden hep küpüdü. Buraya gamyonlarnan gelirdi. Buradaki esnaflara neye satirdi. Küleher gelirdi, yağların basıldığı şeyler var ya, ağaşdan, yuvarlah, Yağlar ona basilirdi. Bu margarınlerlen sıvı yağlarınan neyinen hep soradan danışdıh. Hep tere yağı varıdı. Gavurma, bizde gıyma derleridi. Yaşlı bir inegi ayırırlar ona özel bir besi yaparlar. 11.ayda 12.ayda onu keserler, yanına da 1-2 geçi gatarlar, geçinin de yağı fazla olirdi ya o yağda gavurirlerdi. Tenekelere doldirirleridi. Godik dedigimiz teneke hayvan böyühse 2 godik olirdi, küçükse 1 teneke olirdi. Öyle taze et de bilmezidik, ordan ucundan keseridih, hemi gahvaltıda ye hemi yemehde ye hemi gelene ikram et.

Metin 4

Adı : Sakibe (Sauba)
Soyadı : Diller
Yaş :
Derleme yeri : İmranlı Merkez

İmranlı'nın da Cuma ahşamlığı olirdi. Gelinlere Cuma ahşamlıh götürirdih. Gatmer ederdih, bişi ederdih, pağaç ederdih. Pağaç da İmranlı'nın evelden en eyi yemegiydi. Yuğururduh hamurları, peh yuğururduh açarduh yuvarlah. Demirden eğiş varıdı, eğişinen keserdih. Dört köşe pağaç bişiridih. Haşıl ederdik. Hasıda ederdih ununan. Evelden ışırlar gittimiydi hekaye anlatırlaradı hep, Helime varıdı o çoh anlatırdi.

Metin 5

Adı : Bilgiser
Soyadı : Zengin
Yaş : 53
Derleme yeri : İmranlı merkez

Karatekin Mahallesi'nde doğdum büyüdüm. Erzurum göçmeniyik biz. Ben görücü usulu evlendim yirmi yaşındaydım gaynanam fırında ehmek bişirirken görmüş beğenmiş. Geldiler, Sallı ablamgilin Neşe var, onların bahçede bene yüzüh dahdılar. Nişan elbisesi geydirdiler. Ambele gısa, hottik bişeydi işde. Evlendim işde, hamile galdım. Üçüzüm oldu. Burda doğum ettim. Acil Sivas'a götürdüler. Arda gastelere verdiler, hanı üçüz diye. Çocuğların ikisi altı ay yaşadılar, altı ay sora Gülü ablamın annesi bi kilo süd aldı geldi, çocuğları yedi getti ikisi. Çoh güzelleridi. Ben ele küçüh çocuğ heç görmemişdim. Banyo yapıdımışdım çocuğları, beşihlerinde yatirlerdi. Yaşayan gızıma bahdı ıı nasıda çirkin salahana dedi. Ölenlere de bahdı viy anaa dersin göğden ay parçası inmiş, bu nası güzelliğ. Bele ele dedi. O getmeden hemen çocuğlar ağlamıya başladı. Bele dersin eyolluma cırladı çocuğlar. Yanı günü gününe gelmedi, öldüler. Ondan sora ev yaptıh tabii bizde yohsulluh çehdih. Varlıh da gördüm yohlulh da gördüm. Yaşadıh işde bele.

Annemgil, babamgil anlatırdi. Annemin annesi bi tene kız çocuğu varımış. Yürüyerek gelirlermiş Erzurum'dan savaşıdan kaçmah için bu yanlıya. Yolda da çocuğu öli. Gucanda ajlıhdan, susuzluhdan, yorgunluhdan, sıcahdan neden ölüyo. Annennem eşiyo topra, çocuğu guyluyo. Geliyo bu tarafa. Burda da kim yoh kimse yoh. Burada evleniyo dedeminen. Evlendiğden sorada iki gızı olir, iki oğlu olir. Övey çocuğları da var tabi. Garısı ölmüş dedemin. Zaman sora harp bittihden sora da dedem geliyo atınan. Sorup soruşturyo hanı benim ailem burada mı diye. O da geliyor ki evlenmiş dört tene çocuğu var. Hanı ordaki adamlar diyo ki böyle böyle senin garın evlendi dört tene çocuğu var. O da bırakıp gidiyo ama görüp gidiyo. Annennemi görir, yanına gidir, diirki hanı senen beraber ahnı eşdih, şunları birihdirdih, şunları kenara goyduh diye. Annennem de diyoki yoh ben gelemem, benim dört tene uşağım var, ben nası gelim?

İmranlı'ya geleceğ olursah da düğün yemehleri tabii ki aşure çorbamız yanı ekşili çorba. İçine erik goyduğları için ekşili diirler, Ya patates yahnısı yapırler ya yeşil fasulye yapırler, pilav yapırler, sulu küfte yapırler, sarma sarirler, datlı bağlirler. Bunlar düğün yemehleri. Yöresel yemehleri de hingel, üşgen hingelimiz var, küçük hamurumuz var, ayran aşımız var, pancar herlemiz var, gatihlı aşımız da var, hasıdamız var. Cenazede helva yaparlar bide cenazelerimizin 7. gecesı olir, 40. Gecesı olir. Onlarda da yemeh veririk. 7. gecesinde ahrabalari çağiririk, hocayı çağiririk ama 40. gecesinde hayreti yeme veririk herkeşe. Önceden bide mezarların üsdünde ateş yahirleridi ki hanı tilkiler, sansarlar eşmesin diye. Bide evelden ölüye saygı varıdı, televizyon açılmazdı, redyo açılmazdı, dışarıay çamaşır serilmezdi, banyo yapılmazdı, aynı giyafetle durulurdu. Benim bacımın çocuğ vurdular. 13 yaşındaydı. Benim bacım gırh gün banyo yapmadı, gırh gün aynı elbiseylen yatıp gahdı. Hanı acısını öyle gösderdi ama şimdi öyle deil işde.

HİKAYELER

Temel Amca 16 yaşında evlenir. Bir çocuğu olur. Ailesi huzur vermez. Eşinden ayrılır. 1 yıl sonra ikinci evliliğini yapar ondanda bir çocuğu olur. Kızın babası ben kızımı başkasına satacağım der. Evine götürür. Temel gider eşini evine getirir. Bunu birkaç kez tekrarlarlar. Bu sefer Temel yine almaya gider. Kızını korkutmak için silahını yanına alır. (Ya benim ya toprağın olur.)der. Onları korkutmak için bir el silah atar o an eşi kışına denk gelir. Ve eşi orada ölür. Bu sefer Temel gider ceza evine teslim olur. Ailesi köyünü terk edip İmranlı'ya yerleşir. 2 yaşında bir kızı vardır oda 1 sene sonra ölür. Temel 5 yıl hapis yatar. Ceza evinden çıkacağını duyan eşinin ailesi Temel'i vurmaya giderler. Yolda yağmura yakalanan kaynı şimşek çakar ölür. Otobüsle gider kaydada araba devrilir orada ölür. Daha sonra Temel evine gelir. Babası yeniden evlendirir. Evlendikten sonra 9 tane kızı olur. Oğlu olmayınca babası yeniden evlendirmeye kalkar. Sonra 10. oğlu olur. Daha sonra 3 oğlu daha olur sonra mutlu mesut yaşamlarını devam ettirirler. (Ağıt yakmışlar)

BÖLGEMİZE AİT BİR TÜRKÜNÜN HİKAYESİ (MALEY)

Arife'dir. Ama herkes ona 'Maley' der. Maley, İmranlı'ya bağlı Çermiş köyünde yaşayan Ağa Mustafa Paşa'nın kızıdır. Aynı köyde yaşayan İsmet adındaki bir delikanlı ile birbirlerini çok severler. İsmet ve ailesi Maley'i babasından istemeye gider. Ama Ağa Mustafa Paşa, zengin olmadıkları gerekçesi ile kızını onlara vermez. Çünkü kızını mutlaka zengin olan bir ailenin oğlu ile evlendirmek ister. Maley, ailesi İsmet ile evlenmesine engel olunca bir aracı bir aracı ile İsmet'e "Canım İsmet gülüm İsmet gel beni götür İsmet." diye haber gönderir. İsmet bu habere çok sevinir. Maley'e bir yer ve saat bildirir. O yer ve saatte buluşarak kaçarlar. Kızının kaçtığını öğrenen Ağa Mustafa Paşa çok öfkelenir. Ve dört bir yana haber göndererek yakalanmasını emreder.

İsmet ve Maley at ile kaçarlar. Fakat bir süre sonra bindikleri at yorulur. Çünkü hem iki kişi aynı ata binmişlerdi hem de Maley uzun boylu ve oldukça kiloluydu. Bu yüzden mola vermek zorunda kalırlar. Kısa süre sonra Ağa'nın silahlı adamları ve Maley'in ağabeyi Hacı Rasim onları bulur. İsmet'i ayağından vururlar, Maley'i alıp babasına götürürler. Ağa kızını başka bir ağa olan Dursun Bey'in oğlu Müsaip ile zorla evlendirir. Maley ve Müsaip evlendikten sonra İmranlı'ya yerleşirler.

Maley o kadar güzeldir ki güzelliği dillere destan olur. Kaynatasının ona ağırlığınca altın taktığı söylenir. Boynu ve bilekleri altın ile doludur. Güzelliği ile olduğu kadar altının çokluğuyla da dikkat çeker.

Maley evlendikten sonra İsmet'te evlenir. Çocukları olur. Maley'in ise hiç çocuğu olmaz. İsmet sevdiğine kavuşamadığı için "Ben sevdiğime kavuşamadım ama sevenlerin kavuşması için elimden geleni yapacağım. Çocuklarımı da istedikleri ile evlendireceğim. Bunun için ahdettim. 'der.

EKLER

Geniş Zaman Eki

Bilir (bilir), severmiş (sevirmiş), yaparmış (yapırmış)

Görùlen Geçmiş Zaman Eki

Koydum (göydüm), vardı (varıdı), meleşti (meleşdi), güldü (güldi)

Gelecek Zaman Eki

Alacağım (alacam), edeceğim (edecem/edecam), yiyeceksin (yiyecen)

Şimdiki Zaman Eki

Biliyorsun (bilirsen), alıyoruz (alıyoh), geliyorum (gelirem), seviyor (sevir).

Ek Fiiller

Yaparmış (yapırmış), gülüyordu (gülirdi), şarttı (şartıdı/şarttı)

Akşamış (ahşam imiş), vardı (varıdı/ vardı)

İle Eki

Bez ile (bezinen), onunla (onnan), araba ile (arabaynan), sitillerle (sitillerinen)

Ünlü ve Ünsüz Benzeşmeleri

Ateş: ataş

Vakit: vahıt

Sana: sene

Sade: sede

Taze: teze

Beraber: barabar

Gösterme Edatları

İşte: işde

İşte: aha

İşte burda: aha burda/ anburda/ amburda

Ta: de/ dey (De o sene)

Şu: avu

Ora: dey ora/ avura

Zarflar

Evet: he

Hayır: yoh

İyi: ey

Tamam: tamam, he

Öyle: ele

Böyle: bele/embele

Metafez (Göçüşme)

Lanet: nalet

Kibrit: kirbit

Akraba: arhaba

Kirve: kivre

İleri: ireli

Kerme:kemre

Göster: görset

Ekşi: eşki

Öksürmek: öskürmek

Başka: bahşa

İleri: ireli

 MRANLI  L ESİNE AİT BAZI FOTO RAFLAR

Jandarma Karakolu Önù
Muharrem Hoca
Ali İşleyen
Recep Çavuş
Mal Müdürü Osman

Soldan: Mümtaz Kaplan, Çolak Recep, Ulvi Hoca, Mücahit Kaplan, Recep Hoca

1966

